

- Saku ei soovi kaevandust. LK 3
- Kuidas kiirlaenust sai hiigelvõlg. LK 4
- Alaveres toodetakse kvaliteetvorsti LK 11

“Inimeste arv ja eeltöö maht on väga suur.”

RUTH JÜRISALU, LK 8-9

MAAKOND

PROJEKT “KÜLASELTSI MITU TEGU” HÕLMAB KOGU EESTIT

Homme on Nissi vallas Harju avatud uste päev

■ Märtsi lõpul käivitas Liikumine Kodukant projekti “Külaseltsi mitu tegu”, selle raames korraldavad külaseltsid avatud uste päevi, kus saab tutvuda seltside toodete-tegevustega ja küla-majadega.

Regina Lilleorg

regina@harjuelu.ee

Eesti külaseltside tegevust tutvustavat projekti toetab Vabaühenduste Fond, seda rahastatakse Islandi, Liechtensteini ja Norra poolt.

Liikumise Kodukant projekt “Külaseltsi mitu tegu” on mõeldud külaseltsidele, kes on oma tegevuse raames välja töötanud teenuse või toote ja on huvitatud selle laiemast pakkumisest ka väljapoole oma kogukonda.

Tehakse andmebaas

“Projekti ülesandeks on kogukonnateenuseid pakkuvate külaseltside institutsionaalse suutlikkuse tõstmine, ühiskonna teadlikkuse tõstmine seltside poolt pakutavatest teenustest. Projekti jooksul kogutakse andmeid väljapoole kogukonda teenuseid pakkuvatest külaseltsidest ning seejärel koostatakse interaktiivne andmebaas Liikumise Kodukant koduleheküljele, mis on kättesaadav alates 31.maist,” tutvustatakse projekti Liikumine Kodukant veebilehel ning rõhutatatakse, et andmebaasis olemine on ennekõike hea koht külaseltside toodete-teenuste reklaamimiseks.

Liikumine Kodukant Harjumaa külastas 2007. aastal Harju rannakülasid. Võõrustas Neeme külavanem Andrus Miller. Regina Lilleorg

TEAVE

Nissi ajakava

- 10.45-11.00 on kogunemine Valgjärve matkaraja alguses,
- 11.00-13.00 tutvumine Valgjärve matkarajaga,
- 13.00-13.20 sõit Ellamaa Külaarenduskeskuse juurde,
- 13.20-13.40 tutvumine majaga,
- 13.40-14.00 sõit Lehetu külaarenduskeskuse juurde
- 14.00-14.30 lõuna,
- 14.30-17.00 seltside ja ettevõtete tutvustus.

Avatud uste päevad algasid märtsi lõpul Saaremaalt, tegevust tutvustasid Laadjala Külaselts ja Sakla Külaarengu Selts. Hiiumaal korraldas päeva Lauka Piirkonna Külaarendusselts.

Kolmas päev Nissis

Projekti kolmas avatud uste päev toimub homme Harjumaa. Päeva korraldab Lehetu külaselts. Avatud uste päeva alustatakse Ellamaal, kus külastatakse Valgjärve matkarada.

Edasi minnakse Lehetu külaarenduskeskusesse, kus oma tegemisi tutvustavad Ellamaa Külaarenduskeskus, Lehetu Külaselts, MTÜ Mängumuru, Lehetu kohalikud ettevõtjad ja Väana Külakoda.

Esimene laulupidu toimus 140 aastat tagasi. Tänavu kogunetakse 25. korda.

Ants Liigus

Peoni on 82 päeva

Rahvas mäletab ja räägib, et rasketel aegadel on eestlased ikka ühte hoidnud ja ühistegemised on just siis hoo sisse saanud. Üks suur ühine tegu on ees – algab meie oma Laulu- ja Tantsupidu.

Tänavune laulupidu on tähtis väarikate daatumite poolest: end ühe rahvana tundma tullakse kokku kahekümne viiendat korda ning esimene laulupidu tõi rahva kokku sada nelikümmend aastat tagasi.

Ka tantsupeoga, mis tänavu on meretee-maline, seondub tähtis arv. Kuuskümmend viis aastat tagasi korraldasid eestlased suursünd-

muse, mille nimeks oli I Eesti Mängude võimlemispidu.

Peole pääsemine kuulajaks-vaatajaks pole keeruline, tuleb lihtsalt pilet osta. Laulukaare alla või tantsumurule esinejaks pürgija peab aga lisaks harjutamisele läbima eelproovide ettelaulmiste ja võistutantsimiste voorud.

Laulupeo kunstiline juht Ants Soots on seda meelt, et peole esinema pääsemine pole kunagi kerge olnud ja repertuaar ei peagi olema lihtne. Laulukaare alla pääsejate piir aga pole seotud muusikaga, piiri seavad hoopis logistika- ja turvameetmed.

LK 8-9

UUDIS

Iive on Harju maakonnas endiselt positiivne. Kaia Roots

Märtsis sündis Harjumaal 169 last

2009. aasta märtsikuus registreeriti Harju Maavalitsuse perekonnaseisuosakonna andmetel 169 lapse sünd. See on 31 võrra rohkem kui veebruaris, mil registreeriti 138 sündi ja 38 võrra rohkem kui 2008 aasta märtsis, mil registreeriti 131 sündi.

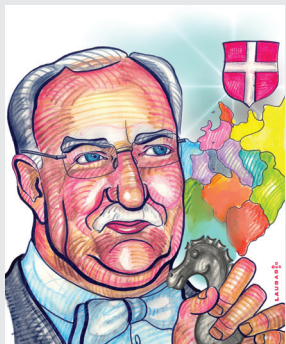
Poisse sündis 90 ja tütarlapsi 79. Nelja perre sündisid kaksikud – kolm paari õdesid ja üks paar õde-venda. Esmasündinuid oli 77, teisi lapsi 58, kolmandaid 26, neljandaid 4 ja kuuendaid 2.

Surmaakte koostati kokku 91, mehi suri 37 ja naisi 54. Lahkunute keskmine vanus oli 74 aastat. Mehed elasid keskmiselt 68,5 ja naised 79,5 aastaseks. Kohtuotsuse alusel tunnistati surnuks üks isik. (Harju Maavalitsus)

**MAAKONNALEHT
HARJU ELU SOOVIB
KÕIGILE OMA
LUGEJATELE
TOREDAID
LIHAVÕTTEID!**

MAAVANEMA VEERG

Värner Lootsmann
Harju maavanem

Hea töö toob kindla tuleviku

Algav nädalavahetus on päeva võrra pikem ja pakub rõõmu kõikidele pereliikmetele. Paps saab reedel tukkuda ja laps saab munadepühadeks mune värvida. Lihavõtted on otskui sümboliks uue tärkamisele ja kellel saab olla midagi jänkukeste või rohelise murulapi vastu.

Ajalehti on tihti raske lugeda kuna elu kirjeldatakse väga tumedana. Milles õigupoolest peaks inimene rohkem hoolima kui kindlustundest ja turvalisest tulevikust? Sel ajal, kui jääb mulje riigi pankrotist, lubab ilmajaam vähemasti sooja suve ja tegelikult peame me eestlaste ning loomuldasa pessimistidena õppima õigel hetkel roosade prillide kandmist. Seni, kui pere alles, lapsed söönud, kasitud ja haritud ning katus pea kohal, on põhjust neist asjast ka rõõmu tunda.

Kindlasti tasub meil kõigil pingutada tuleviku nimel. Tehakse peeneid sõnu innovatsioonist ja teadmispõhisest majandusest, aga natuke võiks teha juttu ka kodust ja väärtustest.

Elu pole kaugeltki nii karm kui iseseisvuse alul ja selge mõistus ei luba sarnastel aegadel tullagi. Meie innovatsioon oleks väärtuste taas paikaseadmine.

Vanemad inimesed ehk mäletavad, millises hinnas oli veel paarkümmend aastat tagasi üks korralik torumees. Täna jääb miskipärast mulje, et paljud noored ei hinda piisavalt seda, mida oskavad. Lood sellest, kuidas diplomite ja disainikonkursi võitudega pärjatud mõõblitiser hääbneb oma kutsekooli haridust ja on otsustanud valgekraeks hakata, on ühest küljest positiivsed, aga teisalt usun, et kurvad.

Kindlasti on iga haridusvallas edasipürgimine tervitatav, aga kui inimene hääbneb oma loovust ja annet, kuna talle on jäänud mulje, et kutseka meestele vaadatakse ülalt alla, on asi kurjast.

Seda juttu hakkasin rääkima seetõttu, et tegelikult teevad osavate kätega inimesed Eesti ekspordi ja arengu jaoks sootuks enam ära kui pangatellerid, ajakirjanikud ja suhtekorraldajad.

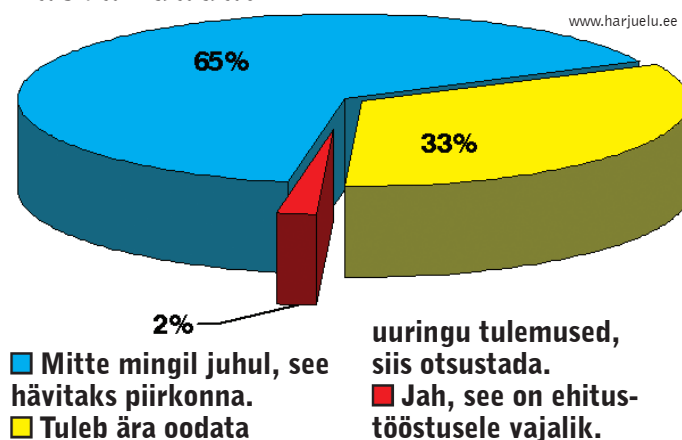
Loodan tõesti, et spekulatiivne äri ostan-müün-vahetan muutub kriisi tingimustes vähem ihaldatavaks, sest kui seesama osav mõõblimees oma toolid-lauad saab ära müüdnud, siis on tegemist kohapealse tööga ja väärtuse kasvatamisega. Ehk peaksime oma innovatsiooni alustama hea töö väärtustamisest.

Soovin, et koos tärkava kevadega tärkaks teis kõigis, kallid lugejad ka kübeke optimismi.

Nautige suurt reedet ja pikka nädalavahetust ning sooja tulevat suve... aga grillimisel jälgige kindlasti ohutussnõudeid. Häid pühi!

ONLINE-KÜSITLUS

Kas Nabalas tohiks paekivi kaevandada?

Harju Elu 9.04.2009

Laulupidu on südameasi

Tänavusuvisest suurest räägivad eestlased palju, küll rahvariie uuendamisest, laulikut mahukusest, repertuaari keerukusest. Mitmed lähedased käivad eelproovidel, mis sisuliselt on konkursid.

Juba enne aastalõppu telliti laulupeonänn ära ning õhinal räägiti rahvuslikes muustrites tennistest ja sokkidest, mis eriti noorte hulgas olevat väga IN.

Kui palju räägitakse, siis kipub kõlama jääma negatiivne noot. Nii jääb inetuks plekiks see, kuidas käituti mudilaskooridega. On selge, et lapsi suurte peole esinema palju ei mahu ja seda võinuks peojuhid lastele ka öelda.

Lapsed saavad alati aru, kui neile asi ausalt ära rääkida. On teada, et mudilas-kooridest peavad välja jää-

ma ligi pooled, poistekooridest kolmandik, vaid lastekooride olukord on parem.

Nüüd aga tehti nii, et lapsed peavad ära õppima ka kõik ühendkooride laulud. Mitte ainult õppima, vaid ka peast laulma, samal ajal kui täiskasvanutel on laulikud lahti. Ja päris alguses, enne eelproovide algust saadeti koorijuhidele kirjad, kus sisuliselt soovitati osalemisest loobuda.

Nende hulgas, kes ettelaulmisel loosiga ühendkooride loo tõmbasid, oli ka loobujaid.

Kas oleks lihtsam olnud loosiga tõmmata need koorid, mille lapsed peole saavad? Ei tea. Loodetavasti on lihtsam lohutada lapsi 2011. aasta koolinoorte laulupeole pääsemisega, kui eakamaid

lauljaid, kes seekord laulukaare alla ei saa. Uus võimalus täiskasvanuile jääb viie aasta kaugusele.

Röömsat kostub sekka ikka ka. Nii korraldavad lähipäevil Kuusalu folgrühma noored tuluürituse: munapäevade perepäeva ja munadisko. Vallarahvas saab munapäevast uudistada, munaveeretamise võistlusel lustida ja tulud lähevad folgrühmale suurpeo tarvis rahvariie soetamiseks. Noored ei oota abi, vaid võtavad ise midagi ette.

1999. aastal avas toonane president Lennart Meri laulupeo ja ütles avakõnes: "Nüüd on moes rääkida, et laulupeod ei ole enam moes. Laulupidu pole kunagi moes olnud, sest laulupidu ei ole moeasi. Laulupidu on südameasi. Nagu eesti keel ja meel, nagu armastus."

KÜSITLUS

Kas kavatsete osa võtta mõttetalgutest?

ANNE EENPALU
Aruküla elanik

JÜRI LILLSOO
Anija vallavanem

KADRI KREISMAN
Keila vallavanem

Mie oma kaheaastase lapselapsega alustasime juba täna munade värvimisega.

Kuna Renata on veel väike, teeme me kõike hästi lihtsalt. Valgeid mune küll ei saanud, aga keetsime pruune mune, panime munakarpi, võtsime pintslit ja värvid ning tegime ikka triipe ja täppe.

Ikka nii, et värvid segi ei läheks ja möödammines õpime ka värvi nimetusi. Siis teeme koduõue korda, toitude valmistamisega hakkame pihta laupäeval, et siis pühapäevaks kõik kena ja valmis oleks.

Mune värvime ikka sibulakoortega, nii on kõige lihtsam, praktilisem talumajapidamises ja munad saavad ka ilusad. Kanu ma ei pea, aga sibulakoored on küll majapidamises.

Lihavõttepühade tähistamine on ilus traditsioon. Mäletan, kui väike olin, ütles ema ikka, et jänesed toovad mune ja pani korvi välja. Küll ma tahtsin seda jänest näha, kes neid toob, passisin peale, aga ikka magasin maha. Oli aeg pärast raskeid sõja-aastaid ja ega jänes siis šokolaadimune toonud, ikka värvitud kanamune.

Värvime tõesti oma peres sellel aastal mune. Eelmisel olekime ka võinud, aga siis oli laps veel nii väike, kõigest pooleaastane. Ainult meie, vanade rõõmuks aga ei hakanud värvima. Usun, et pooleaastane oskab juba värvimisest rõõmu tunda. Olen mõelnud, et millega värvida? Sibulakoored on muidugi looduslikumad, aga nendega värvimine ei paku jälle lapsele lusti. Üritan leida looduslikumaid värvid, et siis koos maalida. Värvime pühapäeval, ülestõusmise päeval, mil ka piibli järgi munad ise korvis värvusid.

KIRJAD

Põhikool ja gümnaasium, koos või eraldi?

Riigikokku on jõudnud uus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) eelnõu, mille keskseks teemaks on kujunenud palju küsimusi tekitav põhikooli ja gümnaasiumi lahutamine.

PGS-i eelnõus on palju olulist, mis tuleb võimalikult kiiresti ellu viia. Olgu selleks siis õppekava alusväärtuste defineerimine, õpilaste koolikohustuse täitmise parandamine, väljalangevuse vähendamine, hariduslike erivajadusega õpilaste toetamine või vaimse/füüsilise turvalisuse ning tervise tagamine koolis jne. Lisaks on teemasid, mida antud eelnõu ei sisalda, kuid mille olemasolu seaduses on oluline. Ühe näitena võib tuua eraõiguslike institutsioonide kaasamise võimaluse omavalitsuste üldhariduskoolide ülalpidamiseks.

Kohtumistel haridusspetsialistidega erinevaist omavalitsustest olemasoleva palju ettepanekuid antud eelnõu paremaks muutmiseks, mis kajastuvad osaliselt ka meiepoolsetes muudatusettepanekutes.

Samas on antud eelnõus sätteid, mille rakendamisega ette pandud kujul nõustuda ei saa ning mis on ka kohalike haridusnimeste pahameele osaliseks saanud.

Nii näiteks ei pea ma õigeks seda, et soovitakse kaotada omavalitsustevaheline tasaarvlemise süsteem. Haridus- ja teadusminister ei ole esitanud piisavalt kaalukaid põhjendusi, miks peaks juba paika loksunud süsteemi muutma hakkama. Hetkel puudub ülevaade, mida antud tasaarvlemise süsteemi kaotamine kohalikele omavalitsustele kaasa toob. Enne, kui piisavaid põhjendusi ei esitata, ei saa ma sellega nõustuda.

Õppekavaarendus, muutused koolivõrgu korraldamises ja õpetajakoolituse uuendamine peaksid käima ühte sammu nii sisuliselt kui ka ajaliselt mõttes, milles aga praegu kindel olla ei saa. Antud eelnõu kontekstis on keskseks teemaks kujunenud põhikooli- ja gümnaasiumi lahutamine. Näen, et see on pikemas perspektiivis vajalik samm, eelkõige keskkooli taseme õppevaliteedi parandamiseks läbi paindlikumate õppekavade rakendamise. Kuid ka selleks, et parandada õpilaste põhikoolijärgsete õppesuundade valikuvõimalusi. Eelnevalt tuleb teha detailne analüüs maakondade ja omavalitsuste lõikes. See peab kajastama omavalitsuste võimalusi, valmisolekut ja vajadusi. Ei ole mõtet teha muudatust pelgalt reformi enda pärast. Võib-olla mõnes omavalitsuses ei ole see üldsegi tarvilik.

Lisaks sellele tuleb koostada konkreetne tegevusplaan ja skeem koolide lahutamiseks koos vastavate finantsnäitajatega. Täna puudub ülevaade, milliseks võib antud reformi maksumus lõppkokkuvõttes kujuneda.

LAURI LUIK
Reformierakond

NÄDALA PLUSS JA MIINUS

KULDLIIGA TULEB KOSELE
Suvel saab Kose staadionil näha taas tippkergejõustikut.

KIIRLAENUD LEVIVAD
Laenu saab kiirelt juba ka R-Kioskist. Kiirlaenu tundub seal sama loomulik kui ajaleht või karastusjook.

TULEMAS

Neljäpäev, 9. aprill

- Kernu Valla Rahvamajas kell 18.00 moeshow Kuldne Nööpnõel.

Reede, 10. aprill

- Viimsi Huvikeskuses kell 16.00 ja 19.00 muinasjutuline muusikal "Winnifred ja hernetera".
- Nissi vallas Avatud uste päev Harjumaal: projekt "Külaseltsi mitu tegu". Vt täpsemalt www.nissi.ee.

Laupäev, 11. aprill

- Harjuma Muuseumis kell 12.00-15.00 praktiline puude lõikamise õppepäev.

Pühapäev, 12. aprill

- Kuusalu rahvamajas kell 12.00 tuluüritus Munadepüha perepäev.

Prangli saarele praami lähiajal veel ei tule

■ Plaan panna Prangli ja mandri vahel käima praam, mis võimaldaks ka autode ülevõetud, on tänaseks luhtunud – väljakuulutatud hange ebaõnnestus, sest pakkumine osutus liiga kalliks.

Kaia Roots

kaia@harjuelu.ee

Viimsi vald soovis panna senise postipaadi Helge asemel saare ja mandri ühenduse parandamiseks käiku panna praami, mis suudaks vedada kas paari sõidutalit või veoautot. Et pakumine osutus liiga kalliks, tühistati hange.

"Praam oleks olnud eelkõige saareelanike teenindamiseks, ehitusmaterjali-, kauba- ja prügiveoks," sõnas Viimsi abivallavanem Endel Lepik. "Ei olnud isegi plaanis hakata autodega turiste saarele vedama."

Sadamad korras

Uus hange alusele kuulutatakse välja ilma autoveo võimaluseta.

Kas vald sellegagi hakkama saab, ei ole teada, sest tekkinud majandussituatsioonis on rahastusvahendite leidmine keeruline, nentis Lepik. Ta lisas, et ootab riigilt suuremat toetust.

"Vald eeldab riigilt võrdset kohtlemist. Kui Vormsi liine toetatab riik 8 miljoni krooniga, siis Viimsi vald saab saarteühenduse toetuseks 0,8 miljoni krooni," sõnas Lepik.

Lepiku sõnul on probleemiks see, et seaduse kohaselt on tegemist vallasisesega ühendusega, mille eest vastutab kohalik omavalitsus, samas ei saa laevaühendust väikesaarega võrrelda marsruutbussi liini ülalpidamisega.

Viimastel aastatel on põhja-

TEAVE

Postipaati Helga

- Prangli saar asub Viimsi poolsaarest 9 kilomeetri kaugusel. Saarel elab aastaringsest sadakond inimest.
- Postipaati Helge vedas selle aasta märtsis 460 inimest.
- Möödunud aasta juulis vedas postipaati 3000 inimest.
- Postipaati Helga mahutab 35 reisijat. Pileti hind saareelanikule on 10 krooni, külalisele 150 krooni. Lisaks liinireisidele teeb Helga kokkuleppel kapteniga ka lisareise.

liku renoveerimise läbi teinud nii Kelnase sadam Pranglis kui Leppneeme sadam mandril.

"Sadamad on nüüd korras, kuid järgmine samm paraku astumata," nentis Lepik. "See on riigi ülesanne, tagada ka sadamate vahel ühendus."

Pingelised nädalalõpud

Kui talvisel hooajal pole postipaati koha saamine probleem, siis suvisel hooajal kasvab saareühenduse toetuseks 0,8 miljoni krooni," sõnas Lepik.

"Inimesed võiks meele pidada, et kõik ei pea ühe reisi peale mahtuma – eks meie postipaadiga ole nagu Saaremaa praamidega," kui inimesi on, tuleb vedada," sõnas Lepik.

Postipaati Helge veab inimesi ka eeloleval suvel.

Terje Lilleoaks

Sel nädalal hakkas kuulus Tuhala Nöiaakaeve taas "keema". Kuivõrd kaeve asub ulatuslikul karstialal, mõjutaks Nõmmkülas kaevandamine eeldatavalt ka kuulsat turismiobjekti.

Regina Lilleorg

2. MAIKS VALMIB MAAVARADE ARENGUKAVA

Saku vald ei soovi paekaevandust

■ Neljäpäeval toimus Saku Nabala lubjakivimaardlasel kavandatava Nõmmküla karjääri keskkonnamõju hindamise (KMH) aruande avalik arutelu. Rahvast oli kohal üle 300 inimese.

Marko Tooming

marko@harjuelu.ee

Saku valda kavandatavas Nõmmküla karjääris tahab paekivi kaevandama hakata AS Riverito (endine Merko Kaevandused). Kaevandada tahetakse 47,78 hektari suurusel alal, kaevandamisloa taotletakse 30 aastaks.

KMH aruanne väidab, et kaevandamise loa saamise vajadus tuleneb sellest, et suurem osa praegu tegutsevatest lubjakivikarjääridest Tallinna piirkonnas lähiaastatel ammenduvad. Saku valla keskkonnaspetsialisti Maigi Meri sõnul jääb arusaamatuks, miks soovitakse tulla kaevandama nii looduse seisukohast kui majanduslikult vaatepunktist vaadatuna sedavõrd keerulises piirkonnas.

Kivi vee all

Paekivi, mida kaevandada tahetakse, asub Nabala maardlas vee all. See tähendab, et kaevandustegevuse käigus tuleb töid segav veehulk välja pumbata ning kuhugi mujale juhtida. KMH aruandes pakutakse välja, et karjäärist väljapumbatav vesi tuleks juhtida Järve oja ning selle kaudu Vääna jõkke. Juur-

TEAVE

Nõmmküla karjäär

- Karjäär asuks Saku vallas, Kiili vallast jääks lähimas punktis ca 0,5 km kaugusele.
- Lähim elamu asub kaevanduspiirkonnast 230 meetri kaugusel.
- KMH aruande järgi oleks enamik kaevandamisega kaasnevast negatiivsest keskkonnamõjust tehnoloogiliste vahenditega vähendatav.
- KMH märgib ka, et kaevandamisega satuks ohtu paljude lähedal asuvate talude kaevand.

detuleva veehulga osakaal oleks väike ega ületaks jõe läbilaskevõimet.

Meri sõnul jääb ka arusaamatuks, miks soovitakse Nabala maardlast nii innukalt kaevandada, kui 2007. aasta kaevandusmahtude juures jätkub lubjakivi aktiivset tarbevaru ilma Nabalatagi ligi 40 aastaks.

Karst või mitte?

Olgu öeldud, et praeguses majandusolukorras 2007. aasta kaevandusmahtusid kindlasti ei ületata, pigem jäädakse neist lähiaastatel üpris kaugele.

Üks suur puudus KMH aru-

andes, millele juhib tähelepanu Tuhala looduskeskuse direktor Ants Talioja, on see, et seal üritatakse vältida sõna "karst". Nii ei ole keskkonnamõju hindajad tahtnud tunnistada, et Nabalas on tegu karstialaga, kus kaevandamine ilma põhjalike uurin-gutega viiks etteennustamatute tulemusteni.

"Kuna tegu on karstialaga, on kaevandamine antud piirkonnas väga ohtlik tegevus ja tagajärjed võivad olla ettearvamatud," märkis samuti Maigi Meri. Ta lisas, et KMH aruanne ei anna ka üheselt mõistetavat vastust küsimusele, millist mõju avaldab kaevandamine põhjaveele.

Talioja räägib ka piirkonnas asuvatest maa-alustest jõgedest, mida möödunud talvel käisid georadariga uurimas soomlased. Seda uurimust aga ei taheta aga taas KMH ekspertide poolt tunnistada.

Pöörduvad ministri poole

Maigi Meri sõnul esitas Saku vallavalitsus keskkonnaministri juurde omaid vastuväited KMH aruande kohta. "Ühtlasi tegime ministri juurde ka ettepaneku KMH aruannet mitte heaks kiita," lausus Meri.

Allkirju on asunud oma pöördumisele koguma ka Nabala Keskkonnakaitse Ühing. Nende sooviks on, et Nabala maardla hinnataks riiklikus arengukavas aktiivsest lubjakivivarust passiivseks. See tähendaks, et kaevandada antud piirkonnas ei tohiks.

HARJU ARV

1000

- Keilas rööviti teisi-päeval tanklat, röövlid said saagiks umbes tuhat krooni.

LÜHIDALT

Tallegg plaanib lihavõtetähtpäeval müüa 2 miljonit muna

"Kui tavalisel nädalal müüme keskmiselt 1,3 miljonit muna, siis lihavõtetel lõpuks on meil laod tühjaks müüdnud ning nädala kogumüügiks kujuneb 2 miljonit muna," sõnas AS Tallegg juhatuse esimees Teet Soorm. "Et kõigile mune jätkuks, kogume munapühadeks mune ladudesse ette, sest nii lühikeseks perioodiks pole võimalik muna-toodangu kasvu saavutada. Ka importimine ei tule kõne alla." Tallegg kingib lihavõtetähtpäeval ka kõigile Põhja-Eesti Regio-naalhaigla doonoritele karbi mune ja toetab Eesti Vabõhmuuseumi lihavõtetel tähistamise üritust. (HE)

Harjuma Muuseum. Arhiiv

Harjuma Muuseumis tuleb heakorrapäev

Haridus- ja Kultuuriseltsi Läte korraldab 25.aprillil projekti "Allikalt algab jõgi" ühisürituse-na heakorrapäeva Harjuma Muuseumis. Kavas on Harjuma Muuseumi välisterritooriumi korraldamine, sh püstkõrja ülesseadmine ja lõkkeplatsi sillutamistööd haljastusspetsialist Tiit Elleri juhendamisel. Samuti koristatakse muuseumi lähedal asuva väikelinnuse varemeid. Talgutöö järel tehakse jürituld, võetakse linnupet ja tutvutakse Jõepargi ajalooaga. (HE)

Kevadkoristuse jäätmeid ei tohi jätta prügikasti kõrvale

Ragn-Sells tuleb meelde, et kevadkoristusel tekkivaid jäätmeid ei tohi visata olmejäätmete sekka ega viia prügikastide kõrvale. "Et tänavu ei toimu üle-eestilisi korraldatud koristustalguid, siis kutsume kõiki üles olema ise aktiivsed oma kodu ja aia kevadkoristusel," ütles Ragn-Sellsi ärijuht Agu Remmelg. "Tuletame meelde, et aia- ja haljastusjäätmeid, nagu puuoksi ja puulehti, ei tohi visata olmejäätmete sekka – need tuleb kompostida või viia omavalitsuse poolt ettenähtud kompostimisväljakule, kus neist toodetakse kompostmulda." (HE)

SÜNDMUS

Päästealasele konkusile laekus 977 tööd

■ Põhja-Eesti Päästkeskuse laekus 16. märtsiks tänavuse päästealase loomingu konkursi raames ühtekokku 977 tööd, neist 780 joonistust, 85 kirjutist, 59 meisterdust, 48 kollaaži ja kaks videot.

Sirje Piirsoo

Põhja-Eesti Päästkeskus
avalike suhete büroo

Põhiliselt olid tööde autorid kas lapsed või noored, kuid osales ka kaheksa täiskasvanut. 2008. aastal oli võistlustöid 1976 ja 2007. aastal 648.

Põhja-Eesti Päästkeskuse ennetusbüroo töötajate sõnul oli konkursile saadetud töid tänavu küll vähem, võrreldes 2008. aastaga, kuid heameelt tegi täiskasvanute osalemine ja põhikooli vanuseastmes osalejate suur hulk.

Palju häid töid

Ehkki hinnata oli raske – heatasemelisi töid oli palju – on žürii otsuse langetanud ning Tallinna ja Harjumaa parimad päästeteemalised joonistajad, meisterdajad ning sõnaseadjad on selgunud. Nende auks toimub 1. aprillil kell 13 vastuvõtt Muuga komandos.

Osa tunnustuse pälvinud taigestest võistleb edasi üleriigilises lõppvoorus, mille tulemused kuulutab Päästeamet välja 24. aprillil Rocca al Mare vabaõhumuuseumis.

Kopli noortekeskuses on aga kuni 3. aprillini avatud näitus kõikidest Põhja-Eesti Päästkeskusele saadetud töödest.

Kuues kord

Päästealast loomingu konkursi korraldab Päästeamet koostöös kohalike päästeasutustega. Tänavune võistlus toimus juba kuuendat korda eesmärgiga arutleda tuleohutuse ja pääste teemadel, populariseerida päästetöötajate elukutset ja sellele omaseid väärtusi.

Oodatud olid nii joonistused, maalid, kollaažid, esseed, luuletused, kirjutised, meisterdused, videod kui helisalvestised.

Võisteldi viies vanuseastmes: koolieelsed lasteasutused, algklasside, põhikooli ja gümnaasiumi õpilased ning täiskasvanud.

Välja kuulutatud teemad suunasid konkursil osalejaid mõtlema suviste ja talviste veeohtudele, kodukoha riskidele või sellele, miks helistada hädaabinumbrile 112, disainima ägedat suitsuandurit või päästeautot, kujutlema end päästjaks ja fantaseerima, mida võiks üheskoos päästekoer Nubluga korda saata.

Põhja-Eesti Päästkeskus. PEP

Võlgadesse sattunud üksikema Triinu Pillart annab kogutud kirjad Riigikogu liikmele Ken-Marti Vaherile, kelle sõnul on tal alati heameel võtta vastu inimeste konkreetseid ettepanekuid ja lahendusi muredele. Taustal saatejuht Krista Lensin.

2x Kaia Roots

Võlgades üksikema ootab valitsuselt tegutsemist

■ Kuusalu vallas elava üksikema Triinu Pillarti võlakooormus on viimase aasta jooksul kasvanud enam kui 200 000 krooni suuruseks.

Kaia Roots

kaia@harjuelu.ee

Et raskest olukorrast välja võidelda, osaleb naine telesaates “Võlast vabaks” ja on pöördunud saatusekaaslaste nimel ka valitsuse ja Riigikogu poole.

Üksi kolme kooliealist last kasvatav 33-aastase Triinu laenusaaga sai alguse vähem kui aasta tagasi, 3000 krooni suurusest laenust. Laen sai võetud, kui olid veel head ajad ja säästmise teema populaarne ei olnud. Raha kulus perereisi peale. Järgnesid uued laenud.

“Veerema hakanud lumepalli peatamine osutus võimatuks, tänaseks on minu võlakooorm kasvanud 230 000 kroonini,” märkis naine.

Laenudega on keeruline toime tulla, vaatamata sellele, et Triinul on töökoht olemas. Nõu ja abi saamiseks otsustas hakkaja naine osaleda telesaates “Võlast vabaks”.

Pead liiva alla ei peida

“Triinu on tubli, sest ta on teadvustanud endale probleemi ja abi palunud,” sõnas telesaate toimetaja Raimo Kummer. “Ka laene on ta võtnud tahtes oma lastele head teha, kuid tegelikult tõmbas ta lapsedki sügavamale võlapõrgusse.”

Telesaates osalenud eksperdid on seda meelt, et Triinu saab oma laenukarussellist välja tulla, kui ta võtab kõik ettekirjutatud juhised kasutusele. Paari nädalaga kõiki Triinu muresid ei lahenda. Raha on ainult üks osa naise probleemidest, tal on koolis käivad lapsed ja sellest tingituna on talle parem osad muutused ette võtta alles suvel.

Hüüdja hää! kõrbes

Et juhtida ka valitsuse tähelepanu enda saatusekaaslastele ja puudustele kehtivas seadusandluses, kirjutas Triinu pöördumise valitsuse ja Riigikogu poole.

“Me tahtsime anda kirja üle valitsusele, pöördusime peaministri büroo, majandus-, rahandus- ja sotsiaalministri poole – keegi ei olnud sellest huvitatud. Eks see ole märk meie poliitikute ja sellest, kui kaugel on nad inimeste probleemidest,” sõnas saatejuht Krista Lensin.

Kolmapäeval andis Triinu oma pöördumise Riigikogu õiguskomisjoni liikmele Ken-Marti Vaherile.

“Nüüd tagasi vaadates näen ma, et riigi sekkudes oleksin kerget vaevaga suutnud olukorrast välja rabeleda,” arvab Triin.

Inimesed, kes nõustuvad Triinu pöördumisega ja on analoogsete muredega kokku puutunud, võiksid kirja panna ka oma loo ja saata selle telesarja tegijatele filmimees@filmimees.ee, kes edastavad need Riigikogu liikmetele. Saade Triinust on eetris 23. aprillil.

TEAVE

Väljavõte Triinu Pillarti pöördumisest Riigikogu ja valitsuse poole

“Me ei soovi, et keegi tuleks meile rahamägedega appi, sest eestlane on alati oma jõududega hakkama saanud. Me soovime, et eelpool kirjeldatud olukord tulevikus enam kunagi ei korduks ja tahame, et:

- kõik intressid, viivised, leppetrahvid jms kulud, mis ületavad laenu põhiosa summat, kuulutatakse liigkasuvõtmiseks ja sellest tulenevalt ebaseadslikuks;
- laenuandmisel järgitaks seadusega kehtestatud intressimäära (praegu VÕS § 94 lg 1) ja seda rakendatakse tagasiulatuvalt;
- kodulaenu tagatistega seotud risk ja analüüs oleks seadusega pandud laenu väljastajale (eesmärgiks, et laenuandjad ei saaks nõuda peale laenu andmist lisatagatisi juhul, kui kinnisvara väärtus laenuvõtjast sõltumatutel asjaoludel langeb. Praegu kannab kõik riskid laenuvõtja, kuid miks peaks halb finantsanalüüs olema ainult laenuvõtja risk);
- piiratakse sms-laenude väljastamist maksimaalselt ühe kehtiva laenu inimese kohta, et inimene ei saaks võtta uut laenu enne, kui eelmine makstud.”

NOPPED

Rõõmuretsept ja labidatäis sõnnikut lehe vahele

■ Valla- ja linnalehtede kevadkuisel numbri sirvides jääb silma vahva muutus kirjutajate meeleolus, lood on reipad, rõõmsameelsed ja hoogsas keelekasutusega arvutisse löödud. Muhe vahelugemine on see ka mittekohalikule.

Regina Lilleorg

regina@harjuelu.ee

Märtsikuisel Kõue Kuulutajast leiab kirjatüki, mida lugeja esialgu humoreskiks võib pidada. Sorav keelekasutus, rääkimata pealkirjast “Mis ta siin paneb tuusa – selles on küsimus”.

Tasapisi rullub lahti autor Viivi Laaneti loo tagamaa, tegemist on vastusega Juhan Soometsa artiklile, mis ilmunud eelmises Kõue Kuulutajas, olles omakorda reageeringuks veel varasematele Laaneti artiklitele.

Läbi lilled

Kohalikku elu ja üksteise tegevust erinevaist vaatenurkadest kirjeldades on kirjatükkide autorite arvamustes läbi lilled teravalt naksamist. Lugejale saab igal juhul selgeks, et kui veebruarikuisel kirjatükis soovis Soomets valla ajalehe vahel Laaneti loo asemel labidatäit sõnnikut saada, siis see soov ei täitu.

“Minu vissi Belka koos oma pullimullikaga toodavad aasta jooksul neli suurt traktorikärutäit seda kõige algsemat laudasõnnikut. Kanad ja broilerid pudistavad ka veidi lisa. See kulub mul kõik ära kartuli-, kapsa-, kaalikamaale, kasvuhoonesse, maasikapeenrassesse, lilledele. Paar head tuttavat saavad ka sutike oma lillepeenrassesse. Nad oskavad sellest lugu pidada. Teile Kõue Kuulutaja vahele panemiseks lihtsalt ei jätku!”

Ei masule

Jõelähtme vallalehe märtsinumbri leiab ääretult positiivse kirjatüki, mille autorid on Kostivere päevakeskuse juhataja Anne Kanne, päevakeskuse muusikaõpetaja Kai Sõitja, ja lauluansambli tugisammas Maie Jakobi.

“Viimase aja moesõnad ei lähe ka eakamate inimeste kõrvust mööda, nüüd ütleme koos “Ei masu-le!” (masu – lühend sõnast majandussurutis). Neile, kes tunnevad tusataju ja istuvad oma toanurgas, ütleme kohe – tulge meie hulka päevakeskusesse,” kirjutavad särtsakad naised.

Autorite sõnul leiab laulu- ja tantsurahvas alati õige viisi ja tantsusammu, see tõstab tuju mitme pügala võrra. Masu vastu aitab “Kuldne Öhtupäike”.

Ka emakeelepäeva tähistamisest on juttu. “Igaühel oli võimalik meenutada aastakümnete tagusest kooliajast meelde jäänud luuletusi, salmikesi ja rahvalikke ütlusi. Ja veel kord tõdesime vanasõna õigsust – mida õpid noores eas, seisab eluaeg sul peas,” rõõmustavad loo autorid ning rõhutavad kooslaulu mõju meeleolule.

HARJU MAAVALITSUS

Toimub Harju maavanema Värner Lootsmanni töövisiit Kuusalu valda

13.-14. aprillil 2009 toimub Harju maavanema Värner Lootsmanni töövisiit Kuusalu valda. Visiidi käigus soovib maavanem tutvuda Kuusalu ja Loksas valla ühinemise tulemustega ning valla arengu ja probleemidega.

Kohtumistel kohaliku omavalitsuse esindajate ja elanikkonnaga arutatakse osutatavate teenuste kvaliteedi üle, aga samuti haldus- ja haridusreformi ning maa- ja planeeringute küsimustega seonduvat. Maavanem kohtub rahvaga

esmaspäeval, 13. aprillil

- kell 13.00 Kiis mõisas
- kell 14.30 Kuusalu

- kell 16.00 rahvamajas
- kell 18.00 Viinistu kunstigaleriis
- kell 18.00 Leesi rahvamajas

teisipäeval, 14. aprillil

- kell 15.00 Kuusalu Keskkoolis
- kell 18.00 Kolgaküla rahvamajas

Sel nädalal külastas Harju maavanem Saku ja Kiili valda, kus tutvus valdade arengu ja haridusastutustega.

Visiidi käigus arutati erinevaid kohalikke ja üleriigilisi küsimusi nii haldus-, haridus- kui ka majandusvaldkonnas.

Maavanem tegi Tallinna linnale ettepanekud sotsiaalabi kvaliteedi parandamiseks

Harju maavanem Värner Lootsmann lõpetas, 10. märtsil 2009 algatatud järelevahtemenetluse seoses kodanikule sotsiaalabi väidetava mitteosutamise juhtumiga Põhja-Tallinna linnas.

Maavanema hinnangul leidis kinnitust, et perioodil 27. veebruar-5. märts 2009 jäi Põhja-Tallinnas elav vanainimene ilma temale vajalikust sotsiaalteenusest, milleks kõige sobivam oluks ööpäevaringne hooldus üldtüüpi hooldekodus.

Järelevahtemenetluse lõppaktis esitas Harju maavanem Värner Lootsmann Tallinna linnale ettepanekud haigla ja eestkosteasutuse vahelise kommunikatsiooni parandamiseks ning soovitusel, et järgmisel päeval peale patsiendi haiglast koju saabumist peab sotsiaalhoolekande osakond võtma ühendust patsiendi kontaktisiku(te)ga ja vajadusel teostama patsiendi kodukülastuse, mille kohta tuleb vormistada kodukülastusakt ning patsiendilt, kes ei soovi sotsiaalteenust, tuleb võtta allkiri kinnitusele, et ta abi ei soovi.

Samuti soovib maavanem töötada välja üksi elava ja kõrvalabi vajava patsiendi kojutoimetamiseks tööjuhend, kus sätestatakse patsiendi raviarsti, osakonna õe, hooldaja ja patsiendi kojutoimetava isiku kohustused.

30. märtsil saatis maavanem juhtumi järelevahtete õiendi tutvumiseks ja arvamuste esitamiseks Tallinna Linnavalitsusele.

3. aprillil esitas Tallinna

Linnavalitsus õiendi kohta oma arvamusel, mida maavanem juhtumi õiendi lõppversioonil osaliselt aktsepteerib.

“Vaatomata Tallinna linna seisukohale, leian, et sotsiaaltöötajate ülesanne on veenduda abi vajavate isikute heaolus ja toimetuleku võimekuses. Mittoimiv kommunikatsioon ja usk, et lähedased aitavad, ei tähenda, et tegelikult olukorda ei peaks kontrollima ja hindama. Nii-sugust juhtumit ei tohi enam korduda,” nentis Harju maavanem Värner Lootsmann.

Põhja-Tallinna Valitsuse sotsiaaltöötajad osutasid antud juhtumil vanainimesele tema kodu vaid hetkeolukorrale vastavat hädapärast abi, kuna isik keeldus haigla järgselt minemast hooldekodusse.

Põhja-Tallinna Valitsuse sotsiaaltöötajate seletuskirjade kohaselt ei informeeritud isiku vend, hoolimata eelnevaste kokkuleppel, sotsiaaltöötajaid asjaolust, et ta ise ei saa vajalikku abi osutada.

Sotsiaaltöötajate seletuste kohaselt oli vastuoluline ja vastutustundetu vanainimese korteri omaniku esindaja tegutsemine, kes ei taganud tema korteris normaalset temperatuuri.

Samas ei kontrollinud sotsiaaltöötajad, millised olid üldse korteri omaniku esindaja volitused korteri suhtes.

“Piir elu ja surma vahel võib olla teinekord äärmiselt habras, seda peaksid sotsiaaltöötajad oma töös alati meele pidama”, ütles Lootsmann.

Maavanema järelevaht 2009. a. I kvartalis sotsiaal- ja tervishoiu valdkonnas

2009. aasta esimeses kvartalis viis Harju Maavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakond läbi järelevahteid 18 korral. Neist 6 korral lapsehoiuteenuse osutamise üle.

Harju maakonnas perearsti nimistu alusel tegutsevate perearstide tegevuse üle kaheksas perearstikeskuses. Ühelgi korral ettekirjutusi ei tehtud.

Sotsiaalteenuse kvaliteedi üle teostati järelevahtet neljal korral, seda Iru Hooldekodus,

Ravila Hooldekodus ning kahes juhtumil, kus isikud väidetaksvat jäid ilma sotsiaalteenusest.

Maavanema riiklikku järelevahtet teostatakse maakonnas osutatavate sotsiaalteenuste ja muu abi kvaliteedi ning riigi poolt sotsiaalhoolekandeks eraldatud sihtotstarbeliste rahaliste vahendite kasutamise üle, sealhulgas lapsehoiuteenuse osutamise üle, samuti maakonnas perearsti nimistu alusel tegutsevate perearstide tegevuse üle.

MILLAL PEAB MAAVANEM LÄBI VIIMA JÄRELEVALVE?

Mis on “avalik huvi” ja kuidas seda kaitsta?

■ Tegemist on seaduses määratlemata õigusmõistega.

Värner Lootsmann

Harju maavanem

Kunagi ei ole olemas kahte täpselt ühesugust olukorda, vaid järelevaht otsus kujuneb iga konkreetse juhtumi asjaolude kontrollimise järel, pidades loomulikult silmas teatud analoogiat.

Järelevahtetsusega ei panda paika mõõdetavaid füüsilisi või arvulisi suurusid, vaid tegemist on ikkagi maavanema kaalutus-õigusliku otsustusega, mis peab silmas nii kohaliku omavalitsuse autonoomiat, ametiisikute arusaama konkreetsete seaduste kohaldamisest, puudutatud üksikisikute huve ja nende rikkumist kui ka üldist õiguskindlust paljude isikute jaoks.

Üks ajakirjanduses kõige enam kajastatud ja kõmlisemaid maavanema järelevahteid oli seotud Sakala Keskuse vana hoonelammutusloa seaduslikkuse kontrolliga, millesse seksid lisaks ajakirjandusele nii vabariigi valitsus kui ka toonane õiguskantsler.

Asi jõudis isegi sinnamaani, et vabariigi valitsus tegi 20.04.2007 Harju maavanemale noomituse, põhjendusega, et maavanem on järelevaht käigus ja järelevaht otsusega “rikkunud avalikkuse õigustatud ootusi”.

Eelnevalt oli toonane õiguskantsler Allar Jõks andnud oma tõlgenduse avaliku huvi mõistele ja esitanud Vabariigi Valitsusele arvamuse, et maavanem pidanuks lähtuma nii talle “esitatud avalduste kui ka peetud avaliku diskussiooni rõhuasetustest”.

Tõlgendus muutus

On tähelepanuväärne, et paar kuud hiljem, 14. mail 2007 Riigikogu ees esinedes, muutis õiguskantsler oma varasemat tõlgendust, väites et “avaliku huvi” mõiste tuleb sisustada konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades.

Avaliku huvi üheks sihiks on riigi sisemine rahu, mis hõlmab õiguskindluse printsiipi.

See tähendab, et üksikisikul peab olema võimalik riigivõimude tegevust teatava tõenäosusega ette näha ja sellega arvestada. Siit tuleneb otseselt nõue halduse seaduslikkusele, mille kohaselt ei või ükski halduse õigusnorm olla vastuolus põhiseaduse või seadusega.

Kokkuvõttes kujuneb üldine ehk avalik huvi selleks, et rakendaksid seadusega ettenähtud järelevahtemehhanismid, kui avalikkusel on tekkinud põhjendatud kahtlus, et haldusaktiga on rikutud seaduslikkuse nõuet.

Täna seaks on asjad siiski taas oma õigele kohale tagasi asetatud, sest Tallinna Halduskohtu 28. detsembri 2007. aasta kohtuotsusega, mis on pärast Tallinna Ringkonnakohtu käesoleva aasta 06. jaanuari samasisulise otsuse jõustumise järel ka jõustunud, tunnustati Harju maavanema karistamine õigusvastaseks ja

Paljusid lapsevanemaid erutanud Keila koolide juhtum on nüüdseks maavanema järelevahtest jõudnud kohtusse.

Lembit Peegel

maavanemale määratud karistus tühistati.

Ka on nimetatud mitmetes muudes kohtulahendites maavanema järelevaht sõltumatust järelevaht teostamise põhiliseks eelduseks. Kohtud rõhutavad, et nagu iga järelevaht puhul, on ka maavanema järelevaht efektiivne üksnes siis, kui see on erapooletu, objektiivne ja teiste isikute poolt mõjutamatu.

Sõltumatus säilib

Tallinna Halduskohus on ühes lahendis märkinud, et kui seda eeldust on rikutud, siis ei saa pidada formaalselt õiguspäraseks ka maavanema poolt õigusvastase järelevahtemenetluse käigus tehtud otsustust, olenemata selle põhjendusest.

Tallinna Halduskohus on

tunnistanud näiteks täiesti lubamatuks olukorra, kus endine regionaalminister Vallo Reimaa asus teenistusliku järelevaht korras otsustama maavanema järelevaht käigus tehtud haldusaktide ja toimingute seaduslikkuse üle. Regionaalminister laskus maavanemaga kirjalikku vaidlusesse maavanema poolt juba teostatud järelevaht tulemuste õigsuse üle ja tegi omapoolseid konkreetseid ettepanekuid järelevaht eseme kohta.

Kohus leidis, et juba sellise vaidlusega on sekkunud maavanema autonoomsesse pädevusse ning loodud tõsine oht maavanema kui institutsiooni sõltumatusel.

Maavanema järelevaht põhiküsimus on, kas kontrollitav hal-

dusakt on seadustega kooskõlas, mitte niivõrd küsimus, kas isiku subjektiivsed õigused on rikutud. Kuigi need küsimused on harilikult lahutamatu seotud, on kohtupraktika üldiselt seisukohal, et maavanema järelevaht esmane mõte ei saa olla ega pea olema erahuvi kaitse.

Erahuvi ja avaliku huvi kaitse vahelkorral maavanema järelevaht menetluses tõuseb eriti probleemsele esile siis, kui järelevaht õiguslikuks väljundiks on protestiga halduskohtusse pöördumine, mis muudab mõttetuks kaebusega halduskohtusse pöördumisele seatud tähtajad.

Kui maavanem järelevaht tulemusena leiab, et kontrollitud kohaliku omavalitsuse üksikakt on seadusega vastuolus, võib ta teha ettepaneku viia akt 15 päeva jooksul põhiseaduse, seaduse või muu õigusaktiga vastavusse.

Samas ei tulene seadusest, et maavanem peaks vastuolu tuvastamise korral igal juhul ettepaneku tegema. Aga isegi kui maavanem ettepaneku teeb, ei pea kohalik omavalitsus sellega arvestama, vaid võib ettepanekut aktsepteerida.

Selliseks juhiks, kus kohaliku omavalitsuse täitevorgan on jätnud maavanema ettepaneku realiseerimata või otseselt keeldunud seda tegemast, on seadusandja näinud ette edasise toimimise korra, kus maavanemal on kohustus protestida vaidlusalune haldusakt kohtus. Siis otsustab juba kohus, kas maavanema protest ja eelnev ettepanek olid põhjendatud.

Keila juhtum

Praguseks on maavanema järelevaht kohtusse jõudnud paljusid Keila lapsevanemaid erutav munitsipalkoolide tegevuse lõpetanud ja hariduse korraldamise erakooli pidajale üle andnud Keila Linnavalikogu otsus.

Kohtulahendit siin veel ei ole, kuid avalikud diskussioonid jätkuvad. Vastates sel teemal arupärimisele ja kommenteerides kohaliku omavalitsuse tegevust selgitas peaminister Andrus Ansip, et “kui mitmekesisemad õiguslikud võimalused koolivõrgu korraldamisel aitavad paremini tagada hariduse ja õpikeskkonna kvaliteeti, ei ole põhjust takerduda traditsioonilisele tundeõppele lahendustesse ja hakata piirama kohaliku omavalitsuse autonoomiat, kui traditsiooniliste lahenduste kõrval on teisi läbi-paistvaid võimalusi.”

Selline selgitus ei tohi siiski luua muljet nagu võiks ja peaks maavanem oma järelevahtes tegema kaalutusotsuseid ja hindama innovaatilist lähenemist seadustele. See on ohtlik tee, mis viib kodanikud, kes pole nõus seaduses sätestamata lahendustega, õiguskindlusetuse tundmiseni.

Rääkides maavanema järelevahtest avaliku huvi kaitsele, tuleb silmas pidada üldist huvi seaduste kõrvalkaldumatuks täitmiseks, mitte aga huvitatud isiku või huvigrupi soovi tõlgendada seadust oma kasuks.

Kohtud rõhutavad, et nagu iga järelevaht puhul, on ka maavanema järelevaht efektiivne üksnes siis, kui see on erapooletu, objektiivne ja teiste isikute poolt mõjutamatu.

Keila on Gruusia sõber

Esmaspäeval allkirjastasid Keila linnavolikogu aseesimees Doris Matteus ja linnapea Tanel Mõistus ning Gruusia Chiatura rajooni poolt volikogu esimees Iason Chumburidze ja *gamgebeli* Tengiz Motsradze kahe omavalitsuse koostöökokkuleppe.

Chiaturas toimunud tseremoonia juures viibisid Eesti suursaadik Gruusias Toomas Lukk ja Läti suursaadik Gruusias Regina Jakobidze.

Koostöökokkuleppe allkirjastamisega soovivad Keila ja Chiatura teineteiselt õppida ja toetada mõlema omavalitsuse elanike kontaktide laienemist.

Pooled soovivad anda oma poolse panuse kahe rahva sõpruse arengusse laialdaste turis-

mi-, kultuuri-, spordi-, haridus-, tervise- ja majandussidemete toetamise kaudu.

Keila ja Chiatura vahelised kontaktid said alguse 2007. aastal. Koostööleping otsustati sõlmida omavalitsuse ametlike delegatsioonide kohtumistelt 30. mail 2007. aastal Keilas.

Eelmise aasta augustis eraldas Keila Linnavalitsus reservfondist 52 500 krooni Chiaturas majutunud sõjapõgenike ülalpidamise toetuseks.

Chiatura rajoon on umbes 30 000 elanikuga piirkond Gruusias keskosas, ligikaudu 200 kilomeetrit pealinnast Tbilisist loodes. Chiatura on ka Keila sõpruslinna Sigulda partner. (Keila LV)

Pilt lepingu allkirjastamisest. Paremal vallavanem Jõgisoo. Kose VV

Kuldiiga tuleb suvel taas Kosele

Kose vald ja valla ettevõtted allkirjastasid lepingu MTÜ Sporditurustuste Korraldamise Klubiga, mille kohaselt toimub Baltimaade mainekama kergetõustu võistlussarja Kuldiiga üks etappest Kose staadionil.

Võistlus toimub 26. juulil 2009. Võistlustest võtab osa kogu Eesti paremik ja kindlasti ka välisvõistlejaid.

Nimetatud võistlus on ühtlasi Eesti koondise katsevõistluseks Berliini maailmameistri võistlustele pääsuks.

Kose vallavanema Vello Jõgisoo sõnul on konkurentsitihe ja heatasemeline jõuproov koos rohke pealtvaatajaskonnaga parimaks reklaamiks Kose val-

dale ja tema ettevõtetele ning aitab reklaamida piirkonna sportimisvõimalusi nii Kose vallas kui kaugemalgi.

Eelmisel aastal oli Kose etapi peasponsoriks Kose vald ja mõned ettevõtted, kes panid üksikalaade võitjatele välja auhinna. 2009 aastal on aga võistluste toetamise jäme ots läinud ettevõtete kätte.

Kuldiiga võistluste läbiviimist toetavad lisaks Kose vallale Ecoterm AS, Laura Kauplus OÜ, Kuivajõe Farmer OÜ, Priit Kopeli Kose Loomakliinik, Kose Ehitus AS, CORLE OÜ, U-M Soojus OÜ, AS Klaasimeister, AS Kose Agro, Radix Hoolduse OÜ ja AS K.U.MELL. (HE)

fan Casta Bo Mossberg

1001 LILLERETK Kui SAURUSEL elaksid TÄNA

KEVADINE RAAMATUTE SOODUSMÜÜK lasteadeadele ja koolidele.

Telli näidised juba täna!

terje@kirilill.ee Telefon 631 1456

www.kirilill.ee

KIRILILLE KIRJASTUS

Mart Eluri on lihatööstuses töötanud üle veerand sajandi. Aga mitte alati pole suitsuahjust tulnud singid nii isuäratavalt lõhnanud.

A-Vorst: kummalise nimega edukas firma

■ Vana lauda asemel seisab nüüd tööstus. Ja seal, kus enne ainult vanad traktorid turtusid, sõidavad praegu kõige moodsamad külmikautod. Lihaga lattu ja valmistoodanguga teisest laost kauplustesse. Töö käib, elu keeb.

Ülo Russak
ylo@harjuelu.ee

“Kui siin Alaveres 1996. aastal alustasime, oli selle koha peal kõige tüüpilisem veneaegne karjafarm – laut lehmadele, lüpsiplats, heinaküün ja sõnnikuhooldla,” meenutab ammu aega A-vorsti juhatuse esimees ja üks omanikest Mart Eluri. “Midagi tuli asemele rajada, et inimesed töötaks ja maa tühjaks ei jääks.”

Mart Eluril oli endal tosin aastat lihatöötlemise kogemusi Tallinna Külmuhoones. Aga seegi asutus likvideeriti.

Anija valda Alaverre siis hakasid mehed uue tööstuse rajamiseks. Alustasid 140 ruutmeetrist tootmispinnaga ja kontoriga, mis ehitati lüpsiplatsi asemele. Põhiliseks toodanguks oli siis grillbroiler ja odavamad sorti sardelid.

Imelik nimi

Tol ajal oli hädasti raha juurde vaja, meenutab Mart Eluri. Ka soomlased pidid oma kapitaliga kampa tulema. Nende nõudeks oli aga, et firma kannaks nime A-Vorst. “A” täht märgib Soomes liha kõrgeimat kvaliteediklassi. Et Soome kavatsesi eksportida, siis arvestati ka põhjanaabrite arvamusega.

Paraku jäid partnerid tulemata, aga maimuke oli juba ristitud. A-vorsti nime all tegutsetakse tänase päevani, kuigi toodang on mitmekordistunud ja sorti-

ment kordades kasvanud. Aga ideed, et teha ainult kvaliteettoodangut, pole vahetatud.

Alavere lihatööstusest tulevate toodete valik ulatub kõige mahlakamatest sinkidest parimate delikatessvorstideni. Endiselt suitsutatakse aga ka kana-koibasid ja tehakse ungari pekki.

A-Vorsti klientideks on kõik mainekamad kaubandusketid ja poed – Stockman, Selver, Comarket. Toodangut on üritatud müüa ka teistes Baltimaadesse, aga seni pole ei Leedus ega Lätis õieti kanda kinnitatud.

Edu saladus

A-Vorst ennast suure tegijaga, nagu Rakvere Lihakombinaat, ei võrdle. Rohkem peetakse end ikka nišitootjaks kui laiadele massidele tegijaks. Eesmärk on ikkagi kvaliteet – Moskva ja Kubani täissuitsuvorst, maasink, mitmed snäkid. Hea toode nõuab aga ka kvaliteetset toormaterjali. Sealiha tuuakse sisse Soomest ja Saksamaalt, veis Eestist.

Mart Eluri: “Kummaline küll, aga välismaalt saame kvaliteetliha osta odavamalt. Neis riikides lihtsalt doteeritakse põllumehi nii tugevalt.”

Lõpliku, ainult A-Vorstile omase maitse annavad toodangule aga ikka omad tegijad, eesotsas tehnoloog Olga Baslõkiga. Ja see naine teab, mida lihatootes segada, mida raputada, et see just esmaklassilisena maitseks.

Et edu ja kindel koht turul ikka säiliks, on A-Vorstis ka töötajate koolitamisele rõhku pandud. Ja oskustöölisi enam nii lihtsalt minema ei lasta.

Mart Eluri: “Müük on meilgi langenud nagu kõigil, aga kedagi koondanud me pole. Oleme pisut töötajate palkasid vähendanud.” Nii loodetakse A-Vorstis rasked ajad üle elada.

TEAVE

A-Vorst arvudes

- Asukoht – Anija vald Alavere.
- Töötajaid – 25 inimest.
- Toodang päevas – 2,5 tonni kvaliteettooteid.
- Aastakäive – 25 miljonit krooni.

A-Vorsti toodetele leiab õige maitse ja koostab maitsestamise retseptid ettevõtte tehnoloog Olga Baslõk.

3x Regina Lilleorg

Selles majas mängitakse klaverit ka neljal käel. Õpetaja Viktoria Zeilja ning Ranar Rang klaveritunnis.

Ülo Russak

TEGIJAID ON ROHKEM KUI KAHEL KÄEL SÕRMI

Vasalemma seltsimaja ühendab kultuure

■ Selles majas on hinge. Kuigi maja pole ise just väga suur ja üleliia moekas. Parajalt avar fuajee, siis saal, mis mahutab ehk sadakond inimest, keskmiselt väike nõupidamisruum, veel mõned olme- ja abiruumid. Ning ongi kõik.

Ülo Russak

yl@harjuelu.ee

Aga fuajees on laste joonistused ning taiesed, saalis mängitaks klaverit kogunisti neljal käel ja ühes pisemas ruumis üritatakse internetis endale kodulehekülge kokku seada. Siis prahvatab välisuks ja kaks noort näitsikut tormavad sisse.

“Juhataja, juhataja, millal jälle proov on?” tahavad siresäärred teada.

Juhataja Laila Värä ei pea pabereid uurima. Peab ju üks seltsimaja juhataja peast teadma kõikide ringide ja tantsurühmade prooviaegu. Aga proovijaid Vasalemma seltsimajas jätkub.

“Meil on tantsurühm Lepalind,” pigistab Laila Värä ühe sõrme rusikasse, “siis täiskasvanute mänguselts KRÕMP! Ja ka noorte mänguselts, võimlejad, kapell, seltskonnatantsijad, rock-

ARVAMUS

RIITA IRV

Vasalemma abivallavanem

Vasalemma Seltsimaja ei seo mitte ainult inimesi, vaid ühendab ka erinevaid rahvusi.

Nimelt on seltsimaja juhataja Laila Värä kaastegev ka Vasalemma valla Rahvuste Seltsi juhatuses, osates oma töös elegantselt ühendada erinevate inimeste ja rahvuste kultuuritavasid.

Kindlasti väärib märkimist ka seltsimaja tegevuse mitmekülsus. Ühe pisikese katuse all on koos noored ja vanad, eestlased ja vene-lased, noored arvutifännid ja prouadest võimlejad. Hea näide seltsimaja ettevõtmistest: kui mõõdunud suvel tahtis Kaari Sillamaa meie kauni looduse keskel filmi vändata, leidis tema võtetrupp peavarju ei kusagilt mujalt kui kultuurimajast. Ikka juhataja korraldamisel.

ansambel Bõrte, noorte aeroobi-karing, klaveritunnid.” Kahe käe sõrmed on juhatajal juba rusikaks pigistatud, aga meeles mõlgub tal ikka veel midagi.

Naised aktiivsemad

“Amica”, ütleb ta lõpuks esimesel hetkel meelestläinu välja. Laulukoor “Amica”. Ja tegutseb ka kaunite kunstide koda.

Nagu ikka, on ka Vasalemma seltsimajas naised aktiivsem pool. Tantsurühmas Lepalind

keerutavad jalga ainult naisterahvad. Ja võimlemisrühmas käivad koos ainult soliidse eas daamid.

“Ei olnud neile kusagilt juhendajat võtta, saatsin siis ühe daami koolitusele. Nüüd saab ta teiste juhatamisega kenasti hakkama,” kõneleb juhataja. “Üldiselt olemegi juhendajad mujalt palganud, töötavad nad siin lepingulisel alusel.”

Enim isetegevuslike teatrid festivalide auhindu on seltsima-

jale toonud aga täiskasvanute näitering.

“See oli ja on meil nii tuntud, et üks mees käis isegi Riias siin harjutamas ja meiega koos siis esinemas. Nüüd aga elab hoopis Ameerika mandril, teeb nüüd seal teatrit,” muigab juhataja.

Juhataja Laila Värä on uhke ka oma noorte näiteringi üle.

“Selles ringis on kokku neli-teist last, teiest kaheksanda klassini.”

Noored daamid on juhatajalt vajaliku info kätte saanud ja lipsavad läbi seltsimaja suure ukse kevadesse.

Kümme aastat tööd

Laila Värä on Vasalemma seltsimajas töötanud üle kümne aasta. Enamik sellest ajast kunstilise juhina, viimased poolteist aastat juhatajana.

Kõik kohalikud suuremad ettevõtmised, alates jaanipäeva- ja vabariigi aastapäevapeost on seltsimaja korraldada.

Ega seltsimaja üksinda kindlasti jõuakski. Igal aastal toetab vald nende ettevõtmisi 300 000 krooniga.

“Praegu näeme vaeva aga laulukonkursile Harjumaa Laululaps pääsemisega. Esineme kindlasti hästi,” on juhataja Laila Värä kindel.

TEATER

Teatrifestival tuli Kolga kooli lõunast

■ Üle aasta toimub vanusepiiranguteta teatrifestival – kord põhjas, siis jälle lõunas. Sel aastal, neljandal korral, oli järg taas põhja-eestlaste käes.

Kadri Soone

Kolga Keskool

27.-28. märtsil toimus Kolga Keskkoollis Põhjafestival. Osalejaid oli algklassilastest vilistlasteni.

Kuulata – linnud siristavad. Põhjafestival algab. Selleaastaseks teemaks on valitud aeg: otsida-kaotada; hoida-ära visata; igavleđa-mängida...

Iga esineja juhatas sisse kukkuv kellakägu, kel alati mõni tore lugu linnukestest pajatada.

Esimesena panid Arsise noored kellamängijad hinge helisema ja tähed särada. Näis ilmvõimatu, et sellistest pulkadest väljus taoline hingematvalt kaunis kõla.

Lisaks suurepärasele selgitustööle kaasas dirigent ka soovijad saalist ja koos mängiti publikule “Sära, sära, väike täht” Mozarti variatsioonidest.

Sissejuhatus tehtud, tutvustati žüriid: Jaak Urmet, Maian Kärmas, Vahur-Paul Põldma ning Elvi Reinvald, kes siristasid-lõõritasid-säutsusid noortele näitlejatele ja nende juhendajatele pärast etteasteid nii kurje, õpetlikke kui ka kiitvaid sõnu.

Seinast seina

Nagu esinejaid, oli ka näidendeid seinast seina. Etendati nii noorte- kui lasteetendusi, nii draamat kui komöödiat. Oli etendusi, kust tuli filosoofilist mõtet luubiga taga otsida, kuid enamasti esitati paksult moraali täis lugusid.

Tänavusel festivalil oli kaks läbivat teemat: toitumisprobleemid ja magamine. Viimane küll päris otseselt jutuks ei tulnud, kuid oli siiski väga levinud lavaelement. Toitu tehti aga täitsa lava peal, esimestes ridades tunti lausa maitserohelise lõhnagi.

Ka integratsioon oli esindatud. Esitati ehtsat Vene hõngu täis tükke, tegelasteks nii prantsuse keelt kõnelda ihalevad vene tütarlapsed kui naerul suude ja säravate silmadega slaavi neiid. Ühes neist esitati ehtsaid vene rahvatantse ja -laule, naabritele omase elujõu ja energiaga.

Kui kõik etendused olid ära vaadatud, mahutati inimesed bussi ja liiguti Raudsillale otsi kokku tõmbama. Hiiglaslikus püstkojas suurejoonelise lõkke ümber teiste saabumist oodates võtsid nii mõnedki seltskonnad laulu üles – meeleolu oli vaatamata kahele väsitavale päevale väga lõbus.

Lõpuks said esineda ka õpilatoalised (õpitoa juhendajad Eva Klemets ja Anne Türrpu), kes olid varem erinevate truppide seast kokku korjatud. Nad esitasid erinevatel pillidel ja häälevarjunditel ühe loitsuliku muusikapala, mis lõppes verdtarretamapaneva kriiskamise ja kiljumisega.

Auhindade aeg

Õpilasesinduse tunnustus läks Kolga meisterlikule kokale, Varstu kohalikule robotile, Võru pallilükkajale, vallatule loomale Aserist, Kolga väikesele tiigrile, Jõgeva uksehoidjale ning kõige naljakama olemise eest Jüri parimatele kokkadele.

Välja anti ka kolm suurt auhinda: parima lavakujunduse eest Varstu Kõgokogole, parimate kostüümide eest Vaida Kilplastele ja parima muusikalise kujunduse eest Kutimuti stuudiole.

Põhjafestivalidel välja antava Eric Stenbocki nimelise teatripreemia said sellel korral Endla ja Eva Klemets.

Ära märgiti ka erilisemad rollid. Parima mees- ja naisnäitleja koht läks jagamisele: Karl ja Kaarel Kuusalust, Marleen Vaidast ning Kätlin Kutimuti Stuu-dioist.

Kolm linnukest jagati kolmele öele Jõgevale, et nad saaksid lennata tagasi Moskvasse, kuhu nad etendusel kangesti minna soovisid.

Vaida põhikooli teatritrupi Kilplased etendus “Klaabu” pälvis auhinna parimate kostüümide eest.

Karl-Eerik Jäätma

Laulukaare alla pääsemine pole kerge, läbi eelvoorude selguvad pidulised alles 25. mail.

Ants Liigus

Repertuaari peetakse liiga raskeks

■ Laulu- ja tantsupeo ettevalmistava perioodi jooksul on siit-sealt kostnud kooride juhendajate hääli, et repertuaar on liiga raske. Eriti on seda kurdetud mudilaskooride puhul ning ettelaulmisel loobusid mitmed koorid konkursist pärast seda, kui olid loosiga tõmmanud laulmiseks ühendkooride loo.

Regina Lilleorg

regina@harjuelu.ee

Harjumaa kuraator Ruth Jürisalu nendib, et temani on jõudnud palju arvamusi teemal, et laulupidu tekitab stressi ja kadumas on laulmise rõõm. "Töö, mida tehakse repertuaariga, on väga suur ja kui sellele lisandub kaotusvalu ja kojujäämine, siis on isetegevuslane väga solvunud. Siin ei aita jutt teemal: "istu murul ja naudi teiste esinemist." Inimene soovib ise osaleda rongkäigus, seista laululaval," on ta öelnud.

Laulja pole rahul

Oma emotsioone repertuaari osas on internetikeskkonnas väljendanud laulja, kes blogis kirjutab: "Jutt jumala õige! Juhtumisi laulan mina selles "natuke vanemate inimeste kooris", millest dirigent Age Mets räägib. Ja kinnitan, et neil, ligi poolesajal Aruküla ja Raasiku ühendsegakoori liikmel on olnud hetki, kus laulurõõm tahab ära kaduda."

"Kooris on ehk viisteist inimest, kes noodilugemisega kodus on ja teist samapalju neid, kes laulavad noodid järgi ära, kui tugi taga on. Ülejäänud on

aastaid rõõmuga laulnud," seisab aadressil www.tereloom.blogspot.com.

Nelikümmend aastat koore juhtinud Taavi Esko Kuusalust on aga positiivselt meelestatud. "Koor ja koorijuht, kes tegutsevad selles plaanis, et panevad väga palju rõhku ka hääleseadele, et saaks kena ja meeldiva häälega laulda, kes arendavad häält kui instrumenti, saavad repertuaariga hakkama." Esko on veendunud, et kui koor on aastaid tegutsenud, pole neil kartust (vokaalses mõttes) toimetulemise ees.

Koorijuht ei kurda

Ka sajalheküljelise lauliku sisu selgeksõppimise kohta on professionaalsel koorijuhil oma arvamus: "Aastaid laulnud koori põhituumikul on suur osa laule peas kas või une pealt."

Esko sõnul ei peaks ka repertuaari keerukus olema kogenud koorile mureks. "Repertuaari raskuse üle võib alati vaielda. Toetan Ants Sootsi (üldlaulupeo kunstiline juht – toim.), kes ütleb, et repertuaar ei tohi olla liiga kerge, sest siis ei võta lauljad seda tõsiselt. Raskus peab olema nii paras, et lauljale õppimine huvi pakuks. Tagasihoidlikuma potentsiaaliga lauljale võib see tõepoolest veidi raske olla," arutleb ta.

Kogenud koorijuht lisab, et koor hakkab kõlama alles kahe-kolme aasta jooksul. Esko ütleb, et koorijuhil ülesanne ongi panna kokku koor ja neid õpetada nii, et koor hakkaks kenasti kõlama ja areneks. "Segakoori repertuaar võib tõesti olla omamoodi katsumus, samas on see õnnestunud ja huvitav. Ants Soots ütleb, et laulupidu ei saa olla rahvalik pidu nagu jaanipidu, see on ka kunstilise väärtusega pidu. Mina toetan seda mõtet."

Tantsupidu kannab nime Meri. Peo kunstilist toimkonda kutsutakse laevameeskonnaks, kelle kapten on Ülo Luht. Tüürin

ARVAMUS

TIIU AASA

Kuusalu noorte ja naiste rahvatantsurühma juhendaja

Minu juhendada on C-rühmad, seega kesk-kooliealiste laste rühm ja vanemate naiste rühm. Naiste rühmaga me peole ei loodagi saada, aga tahame vähemalt kategooria välja tantsida. Meie naised on nii alla kui üle kuuekümnese. Repertuaariga, mida õppima peame, oleme väga rahul ja ka noored on rahul. Saan rõõmuga öelda, et noorte tantsurühma on ootamatult suur tung. Kas nemad tantsupeole saavad, sõltub noortest endast. Noortele meeldib väga üks hoogne tants, koreograaf Karmen Ongi "Tantsupeole", seda tantsisid nad veel ja veel. Tantsulaagris tantsisid nad seda kuus korda järjest. Nii palju porisen, et oma naiste rühmaga olen ei maal, ega vees... soos ehk? Kui me läheme kuhugi võistukargamisele ja meil palutakse enast liigitada, siis memmede rühmaks nimetamisele imestatakse, et mis memmed te olete? Aga naiste rühmana me läbi ei löö, sest kuuekümnenaastast ei anna siiski 20-30 aastasega võrrelda. Naised on rasket tööd teinud ja kust sellist koolitatud plastilisust ikka võtta? Mõtlesime siiski seekord kategooria ära tantsida, oleme kõvasti harjutanud ja tantsurõõm on suur.

25. MAIL SELGUVAD LAULU- JA TANTSUPEO

Suurpeole esinejad pääseda 5699 ha

■ XXV Laulupidu ja XVIII Tantsupidu "Üheshingamine" toimub 2-5. juulil. Ettevalmistused eelolevaks peosuveks on Harjumaa laulupeotoimkonnal täies hoos. Vägesid juhatab maakonna kuraator Ruth Jürisalu.

Regina Lilleorg

regina@harjuelu.ee

Tallinnas, Valge tänava majas on Ruth Jürisalu ja tema hea kolleegi Merike Halliku kabineti sisustusse kuulunud juba mõnda aega pappkastivirnad. Särgid, mütsid, kotid – sinised, punased ja kollased pakkide hunnikud ootavad omanikke.

Ettevalmistus suurpeoks algas tegelikult 2007. aasta detsembris, kui algas tänavusele laulu- ja tantsupeole registreerimine. Pisut hiljem tuli riigi toetus.

"Meilt on küsitud, et kas see võib olla seotud riigi toetusega, et koore ja kollektiive on väga palju ning konkurss suur ja raske. Arutasime Merikesega ja leiame, et see pole küll põhjuseks. Riik on toetanud juba kolm aastat,

peoks valmistumine on olnud pikk protsess ja selle ajaga pole mingeid imekoore juurde tekkinud," arutleb Ruth.

24,5 tonni supipõhja

"Harjumaalt kandideerib peole 243 kollektiivi, inimesi on kokku 5699. Need on kõik need, kellega me lõpuks peaaegu ükshaaval suhtleme: lauljad, tantsijad, võimlejad, rahvamuusikud ja puhkpillimängijad," naeratab kuraator Ruth. "Lõpptulemusena käivad ka kõigi peole pääsejate käepaelad, talongid ja mütsid-särgid meie näppude vahelt läbi."

Ainuüksi supipõhja on kõigile pidulistele tellitud 24,5 tonni. See on algmaterjal, millest hakatakse suppi keetma.

Ruth näitab hiigelpaksu kausi, mille vahel on Harjumaa laulu-tantsupiduliste kraami arved, ümmarguselt poole miljoni krooni eest. Ruthi paremaks käeks on Merike, lisaks on moodustatud Harju maavalitsuse juurde komisjon, kus igal liikmel oma ülesanne.

Tehtav eeltöö puudutab mitte ainult esinemisega seotut, vaid

lo Luht. Tüürimeeste hulka kuuluvad mitmed tuntud tegijad: Maïdo Saar, Linda Pihu, Erika Põlendik jt. Eino Pedanik

TSUPEOLE PÄÄSEJAD

nema soovib harjumaalast

ka meditsiini- ja turvateemasid. Lisaks ka piduliste transport ja majutus. "Inimeste arv ja eeltöö maht on väga suur," nendib Ruth.

Seitsesada korraga

Ruthi sõnul on turvateemadele pandud väga suurt rõhku, ka majutuse ja piduliste transportiga seotu on väga tömahukas osa ettevalmistusest.

"Inimestel ja omaavalitsustel pole nii palju raha, et maksta igapäevaste bussidega edasitagasi sõitude eest, seega on vaja peolisi majutada ja kasutada linnatransporti," selgitab ta ja lisab, et üks see on ka üks majandusraskuste aja märke.

"Ka linnatranspordi puhul on vaja leida lahendusi, sest kui hommikul asub Viimsist teele kuussada-seitsesada laulu- tantsupeolist, on vaja leida lahendusi, kuidas nad kõik koos igapäevaste sõitjatega bussidesse mahuvad," mõtiskleb Ruth.

Läbirääkimiste küsimus on ka Sauelt, Sakust ja Keilast rongidega proovidele sõitjad. "Kuidagi peab kokkuleppe saavutama, et näiteks käepaeladega reisijatele

oleks rongi- ja linnatransport tasuta," ohkab kuraator.

Tähtaeg 25. mai

Ruthi õlul on ka kõigi eelproovide paikade otsimine, kokkuleppimine, eelproovide päevade korraldamine ja läbiviimine, tantsu- ja koorjuhtide toitlustamine.

Eelproovid tähendavad seda, et tantsijad tantsivad oma tantsud ette ja koorid annavad oma parima ettelaulmistel. "Üle Eesti on kokku 345 eelproovi, kõik konkurssidel osalejad kahjuks peole ei pääse. Need, kes pääsevad, saavad sellest teada 25. mail," ütleb kuraator. Tantsijad saavad otsuse teada 11. mail.

Teleülekannete tarvis on vaja koostada tutvustav tekst Harjumaal piduliste kohta, vähemalt kümme huvitavat lauset iga kollektiivi iseloomustamiseks. Suurt ettevalmistustööd nõuab veel laulupeo TuleTulemise kontsert-etenduse "Tulepühitsus" ettevalmistamine. "See kõik on suur töö," naeratab pisut väsinud silmadega, aga väga reibas Ruth. Suurpeoni on jäänud napilt 3 kuud.

Allikas: www.laulupidu.ee

Tuli tuleb Lohusallu

2009. aasta Laulu- ja Tantsupeo tuli saabub 1. juulil merd mööda Kärklast Lohusallu Tuljaku võistlulmise võitnud segakooriga Head Ööd, Vend. Rituaalidele, loitsudele, uskumustele ja tavadele toetuv etenduses osalevad Lohusalus teiste hulgas Harjumaal segakoorid ning Kose Pillipiigad. "Tulepühitsusega äratame teadmise, mille järgselt on eesti rahvast peetud tulerahvaks," kirjel- davad etenduse korraldajad.

TEAVE**Mis toimub enne peole pääsejate tulemuste teadasaamist?**

- 20. aprill Laulupeo eelproov, segakoorid
- 21. aprill Laulupeo eelproov, naiskoorid
- 22. aprill Laulupeo eelproov, segakoorid
- 22. aprill Laulupeo eelproov, lastekoorid
- 23. aprill Laulupeo eelproov, lastekoorid
- 24. aprill Tantsupeo eelproov, võimlejate ülevaatus
- 24. aprill Laulupeo eelproov, segakoorid
- 30. aprill Laulupeo eelproov, poistekoorid
- 3. mai Rahvatantsurühmade II eelproov-ülevaatus

Harju maakonna kuraator Ruth Jürisalu juhhib suurpeo ettevalmistusi ja korraldavat meeskonda kindlameelselt. "Tööd on tohutult palju," ütleb ta.

Regina Lilleorg

Lihavõtte töötod toimusid kolmel päeval Anija valla lasteaedade ja koolide lastele. Iga laps värvis lõngadega muna, kaunistas koti ja uudistas näitust.

6x Regina Lilleorg

HOMME ON SUUR REEDE

Anija munatöökojas valmistavad lapsed värvilisi lihavõttepühi

■ Anija kultuurikeskuse saalis on esmaspäeva hommikul sagimist palju. Igas vanuses lapsed Lepatriinu lasteaiast kaunistavad hooliga munakollast värvi paberi, millest hiljem valmivad kotikesed. Lõngadesse mäsitud munad juba keevad.

Regina Lilleorg
regina@harjuelu.ee

Lihavõttenäitus ja töötod on avatuks kuulutatud kolmel päeval, 6.-9. aprillini, igal päeval 10-14. Töötubade korraldaja Kristiina Oja juhendab lapsi ja räägib, et tema teeb lihavõtte-eelset töötuba teist kevadet.

Laste huvi on suur ja kolmel päeval pääsevad grupid meisterdama eelregistreerimisega.

“Munad juba keevad üleval,” naeratab Kristiina ja selgitab, et töötuba algaski munade lõngadesse mäsamise ja keemapanekuga. “Nüüd meisterdame muna karpe, millega iga laps saab enda värvitud muna siit kaasa viia,” ütleb ta.

Tund tegutsemist

Kristiina sõnul tehakse lisaks munakarbile valmis ka munaümbrised ning alles siis minnakse värvunud mune lahti harutama. Kui aga kõigil munad ümbrises ja karbis, läheb kogu grupp lihavõttenäitust uudistama ning uus rühm alustab töötuba meisterdamist.

Nobedate näppude alt tulevad paberile munad, küll silmade ja jalgadega, täppide ja vöötidega.

Loominguliselt lähenevad kaunistamisele kõik, alates kol-

meaastastest kuni koolieelikuteni välja.

Kasvatajad võivad kollaseid kotikesi kokku sama usinalt kui lapsed. Mahe muusika loob saalis meeleolu, sellest üle kostavad hõiked: “Kasvataja! Õpetaja! Palun abi! Ma ei saa siit murda! Mul ei mahu täpid muna peale ära!” Ja kasvatajad ning töötuba perenaine Kristiina tõttavad appi.

Kristiina Oja ütleb, et lihavõtte eel tulevad töötubadesse meisterdama kõikide valla lasteaedade lapsed, ka koolilapsed. Igal grupil on tegutsemisaega vähemalt tunni jagu.

Palju vaadata

Kultuurikeskuse teisel korrusel avatud lihavõttenäitusele juhatab rahvamaja juhataja Margit Aasmaa. Margit jutustab, et kui varasematel aastatel tuli koolidele ja lasteaedadele üritust meelde tuletada ja töid paluda, siis nüüd lihavõttenäituse aega juba oodatakse.

“Praegu küsitakse juba varakult ise, et kas sel aastal ka saab ja tohib töid tuua,” rõõmustab Margit.

Tänavusel näitusel on lihavõteteemalisi meisterdusi, joonistusi ja käsitöid kõikidelt valla lasteaedadelt, koolilastelt ning Kehra Kaunite Kunstide Kooliltki. Korraldajad on rahul, et tänavusele näitusele on imetlemiseks toodud palju-palju rohkem töid, kui varasematel kevadel.

Mida näitusel näha on? Jänesed, tibud, kaunistatud munad, heegeldatud käekotid, nukud, kompositsioonid, osavalt lihtsatest asjadest meisterdatud loomad, munaplakatid ja linnupuud.

Last juhendab Kristiina Oja.

Kolmeaastane Laureen munaga ametsis.

Lihavõttekotike.

Supermunaplakat.

Kivilinnud.

TEAVE

Huvitavaid fakte munast

- Kanal läheb ühe muna valmisamiseks aega 24 kuni 26 tundi. Pool tundi pärast munemist hakkab ta jälle uue tootmisega otsast peale.
- Munakollased on inimese jaoks üks väheseid loodusliku toidu kaudu saadava D-vitamiini allikaid.
- Munakoor on poorne, pooride arv võib ulatuda 17 tuhandeni. Läbi nende saavad munasse tungida kõikvõimalikud lõhnad. Munade säilitamine karpides hoiab need külmkapi lõhnadest puutumata.
- Muna vananeb toatemperatuuril ühe päevaga rohkem kui külmkapis nädalaga.
- Valged kanad munevad valgekoorelisi mune ja pruunid kanad pruune mune.
- Et teha kindlaks, kas muna on toores või keedetud, pane ta vurrina keerlema – kui muna mõnusasti keerleb, on ta keedetud, kui mitte, siis toores.
- Kui muna on kukkunud põrandale ja läinud puruks, raputa see kergelt soolaga üle, nii on kergem põrand puhtaks saada.
- Kanamuna sisaldab rohkem kui 30 makro- ja mikroelementi; palju on munas ka fosforit, kaltsiumit, magneesiumi, mikroelementidest fluori, joodi, vaske, tsinki, mangaani.
- Munarebu vitamiinisisaldus on võrreldes teiste loomsete toitudega üks suuremaid, sisaldades kõiki eluks vajalikke vitamiine. Enim on munas A, D, B12, B4 (koliin), B3 ja B2 vitamiini.
- Vanemad kanad munevad suuremaid mune kui noored. Mõnikord võib vanemate kanade munades olla kaks rebu. On isegi võimalik, et muna ei sisalda ühtegi rebu. Tõsi küll, seda juhtub väga harva.

Allikas: Tallegg

ISEKASVATATUD TAIMED ON TUGEVAD JA ODAVAMAD

Potipõllumehet rõdul kasvab maasikas ja tüümian, rosmariinist rääkimata

Hansaplanti peaaednik Arnold Hannust soovib väiksemasse amplesse istutada kolm kuni viis taimet.

Ka koduste vahenditega saab mõnusa maitseainekasti.

■ Kasvuhoone või põllulapi omanikul on esimesed ettevalmistused suuremateks kevadtöödeks tehtud, eriti varajased alustajad imetlevad kasvuhoones juba tarkavaid salati- ja redise-taimi.

Kaia Roots

kaia@harjuelu.ee

Taimikasvatamise mõnust ei pea ilma jääma ka inimesed, kel kasutada rõdu või laiema aknalaud.

Kõige lihtsam, aga ka vaieldamatult kulukam on osta valmis-ampleid ja -rõdukaste, kus sobivasse mulda on juba sobivad taimed paigutatud.

Tulemus on kiire ja kaunis – lilled õitsevad, taimed on lopsakad. Edasine on vaid kastmise ja väetamise vaev.

Aiaarist valmiskaste pole veel mõtet otsima minna – õuepanekuks on ilm liiga külm ja seetõttu pole enamus kastidest veel aianuspoodide letile jõudnud. Ja tõsi on seegi, et ühe lilleampli eest tuleb üsna arvestatav summa välja käia.

Kes aga eelistab ise taimi valida ja nautida seemnest lilleksaamise kulgu, siis on tagumine aeg alustada. Praegu võiks potti pista näiteks kressiseemneid, lilleherneid, tsinniseemneid.

Kõik need on lihtsalt kasvatatavad ja vähenõudlikud lilled, millest on aga aretatud palju erinevaid uusi sorte.

Tsinniad erinevad kõrguse, õie suuruse ja värvi poolest, ripuvad lillhernes mõjuvad vahvalt amples, kõrgemad lilleherne sordid võivad kenasti katta paari-meetrise traataia.

Kressioite värvivalikus leiab igaüks enda lemmiku, lisaks saab kodukasvatatud kressioisi pista kaunistuseks toidule ja seemneid marineerida.

Ürdiseeme nõuab aega

Maitsetaimede seemned idanevad aga üsna aeglaselt, seepärast võiks praegu eelistada ettekasvatatud taimi.

Osta tasuks päris pisikesi taimelapsi ja kodus need kas suuremasse potti (näiteks 10 cm läbimõõduga) või kasti ümber istutada, rääkis Hansaplanti tootmisjuht Mihkel Saar. Juba üsna peatselt võib esimesi rohelisi lehekese toiduks kasutada.

Ürte võib kasvatada nii eraldi potikeses kui ka mitmekesi koos suuremas kastis. Viimasel juhul sobivad ühte kasti tüümian, basiilik, pune, rosmariin, teise murulauk, petersell ja till.

Aknalaual sobib kasvatada ka õun- või sidrunmelissi, mis elab üsna edukalt talve üle ka peenras. Kasvupinnaseks sobib tavaline lillemuld, kuid jälgima peaks, et seal ei oleks mineraalväetisi.

Latv maha

Ürdid tahavad kasvamiseks päikeselist kohta ja parajalt kastmist, kuid väetamisest võiks maitsetaimede puhul hoiduda.

Et aga saak kobedam tuleks, võiks amplesse panna ka amplictomateid ja rippuvaid maasikataimi.

TEAVE

Mis kuhu sobib?

- Tuulistes kohtadesse sobib suutera ehk bakoo, mida viimastel aastatel on tekkinud lisaks valgeõielisele ka roosaõielist. Talub nii päikest kui poolvarju, kannatab ära ka pisut põuda. Et bakooa õied ja lehed on väiksed, kannatab taim välja ka tuulise asupaiga.
- Amplesse sobivad ka õiteta, kuid efektse lehestikuga ripptaimed, näiteks erinevad kõokulla sordid. Kui soovitakse õiesära, võib lisaks rippuvalle kõokullale samasse anumasse sobitada ka pelargooni.
- Pelargoon on tänuväärne taim – elab üle ka selle, kui unustatakse korra kastmata. Pistikust paljundamisega saab ka algaja hakkama – näpista taimelt väike oksake, pane vette ja peatselt ongi juured all ning valmis mulda istutamiseks.
- Taasavastatud fuksia võib julgelt suveks õue tuulevaiksesse kohta tõsta.
- Ilus, lopsakas ja värviküllane on raudürt. Taim nõuab aga hoolsat perenaist, sest kord kui vanuna ta ei taastu.

Allikas: Arnold Hannust

Taimi ja potiümbrisi on lai valik.

Silmal ilus vaadata ja mõnus suhu ampsata.

Varem külvatud või ostetud lilletaimed tuleks samuti suurematesse pottidesse paigutada, et siis hiljem rõdukasti või amplesse ümber istutada.

Võib ka kohe amplesse või rõdukasti panna, kuid välja saab taimed viia umbes mai keskel. Keskmisesse amplesse tasub panna kolm rippuvat taimet, hiljem saab keskele veel ühe püstise lillekese istutada.

Kuigi taim tahab kõrgusesse kasvada ja kohe õisi näidata, tasuks väikestel lilletaimedel ots julgelt ära näpistada – see paneb noortaimet hargnema, lehekaelusest tulevad uued võrsed ja tekib tihe lopsakas põõsas või rikkalik rippuv taim, julgustas Saar.

Aiandusärides käib kevadel vilgas elu, uue kodu rõdukastides leiavad tuhanded tillukesed lille- ja ürditaimed.

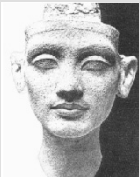
Maitsetaimepotis kasvavad ürdid rõõmsalt kõrvuti.

5x Kaia Roots

MÄLUMÄNG

Talvemnemoo 2009 II 11. mäng

1. Ivan Krõlovi ühes kuulsas valmis anti vana Haug kohtu alla, sest ta ei lasknud teistel enam üldse elada. Auväärsed kohtunikud leiti karjamaalt – paar Eeslit, paar Sokuonu ja paar Ruunakronu. Otsustati Haug üles puua. Prokurör tegi ettepaneku haug uputada. Kõik olid nõus ja haug visatigi jõkke. Rahva seas aga käis visalt ringi jutt, et prokurör on saanud Havi käest priske kõhutäie maitsvat kalarooga. Kes oli prokuröriks?
2. 1841. eraldati Uus-Meremaa omaette kroonikolooniaks. Mis linn oli esimeseks pealinnaks?
3. Ka Eestis elutsev Mergus merganser on kõikidest veelindudest kiireim. Tema lennukiirus võib tõusta 100 km/h. Mis lind see on?
4. Maamöödtja Samuel Waxelbergh on oma 1688. a koostatud Tallinna plaanil maininud ära 23 “kodanikkude hõvikest”. 1708 Saksamaal Regensburgis väljaantud “reisijuhis” on neid Tallinna puhul mainitud lausa linna tähtsamate külastuspaikade hulgas. Mis olid “hõvikesed”?
5. 1804 toimus Pariisi Jumalaema kirikus Napoleoni koonimine keisriks – paavst vaatas pealt, kuidas Napoleon kroonis oma käega kõigepealt keisrinna ja seejärel iseenda. 1805. a kroonitakse Napoleon Itaalia kuningaks. Mis hoones toimus kroonimisteremoonia?
6. Kes oli see regent-valitsejanna, kes 1534. a andis välja ukaasi, mille järgi lasti välja mündid uue kujutisega – piigiga ratsanikuga. Uusi münste hakati kutsuma kopikateks (sõnast kopjo – piik). Varem oli ratsanik mündil mõõgaga.
7. “Eesti mõtteloo” sarjas on ilmunud kogumik, mis kannab pealkirja “Jooksu pealt suudeldud”. Kes on autor?
10. mängu vastused: 1. Giacomo Puccini, 2. indri, 3. Irving Baxter, 4. kujutas Ateena kilbil iseennast ja oma sõpra Periklest, 5. Ants Oras, 6. toiduvärvid, 7. Langenud Sportlase Mälestusvõistlused. Punktid: A. Espenberg 126, V. Treimuth, M. Suurorg 94, P. Böckler 90 p. Küsimused Peeter Kubo.

Tee endale üks kevadine mahla jook

■ Enamiku suvel hoolega kogutud vitamiinidest on organism talvel ära kulutanud. Seoses paljusid haaranud stressiga praegusel pingete- ja probleemiderikkal ajal vajame kevadel vitamiinjooke.

Rita Tamm

Väsimus, ärrituvus, une- ja söögiisu puudumine on iseloomulikud praegusele aastaajale. Eelistama peaks vitamiinjooke, mille hulka kuuluvad peale mahlade veel marjamsorsid ja rohutõmmised, eriti need, mis kasvavad meie kliimavöötmes.

- Morsside valmistamiseks sobivad sügavkülmas olnud marjad, mis on säilitanud oma tervislikud omadused (mustsõstar, kibuvits, pohl, astelpaju, jõhvikas).

Neis on väga palju erinevaid vitamiine ja kaaliumi, kaltsiumi, magneesiumi, fosforit ning raua. Need aitavad kaasa ka seedimisele.

- Valmista enamik vitamiinjookidest suhkrut või mett lisa-des. Kui viie päeva jooksul ei teki allergiat, iiveldust, kõhuvalu ega südameklõppimist, võid suurendada kogust.

- Kui sul on kroonilisi haigusi, konsulteer enne perearstiga.
- Puuviljamahlad on heaks glükoosi ja fruktooside allikaks. Neis on pektiini, mis seob raske-

metallide ioone ja viib need organismist välja. Alandavad ka kolesterooli taset.

- Arstid jaotavad mahlad kolmeks: puhastavad – kapsa-, selle-ri-, õuna-, peedi- ja porgandimahl. Kui mahl on magus, lisa veidi sidrunit. Toitvad – maasikas, melon, mango, ananass, banaan. Antioksidandid – õuna-, punase sõstra-, aprikoosi-, tomati-, maasika-, apelsini-, greibi- ja porgandimahl. Kõik need viljad, milles on palju C-vitamiini.

- NB! Joo värskest pressitud mahla tühja kõhuga või söögikordade vahel.

- Äärmiselt kasulik on võilillemahl. See mahl on lausa vitamiiniladu! Viib välja jääkained, vähendab kaalu, ravib radikuliiti, reumat, artriiti, tederätähne, nahalöövet, alandab palavikku, vähendab põletikku, väljutab kolesterooli, aitab halva isu, vitamiinipuuduse ja ateroskleroosi puhul.

Ravib ka unetust, hüpertooniat, gaase, kõhukinnisust, ekseemi, seede- ja seljahaigusi ja igemepõletikku.

- Päikesejoogi retsept: pane kolmeliitrise purgi põhja kiht suuri võililleõisi, siis kiht suhkrut, kuni pool purki on täis. Peenesta see pudrunuiaga, lisa veidi vett. Eraldub mahl, kata purk kaanega, säilita külma ja pimedas.

- Jõhvikamorss: hõõru pool klaasi jõhvikaid 2 supilusikataie meega. Vala üle liitri veega, lase

ööpäev seista, kurna. Toniseerib ja ergutab sapipõie tööd.

- Mustsõstramorss: lahusta 400 gr suhkrut liitris keevas vees, vala üle 1 kg marju. Keeda 5 minutit. Tõstab immuunsust. Joo 100 ml päevas.

- Kaselehetee: lase kahel teelusikataiel lehtedel seista 6 tundi kahes klaasitäies vees. Kurna, lisa veidi mett. Tursete, vitamiinipuuduse ja maospasmide puhul. Joo 100 ml päevas.

- Vaarikalehed: kuivatatud lehed (20 gr) vala üle liitri keeva veega, lase termos 1-2 tundi tõmmata. Joo 20 minutit enne sööki pool klaasi. On higistamaajava, bakteritevastase ja diureetilise mõjuga. Ettevaatust veenilaiendite ja alajäsemete põletiku puhul!

- Pajukoor: vala kaks supilusikatait purustatud koort üle pooleteist klaasi keeva veega, keeda pool tundi, lase 30 min seista, kurna. Võta supilusikatais neli korda päevas. Rahustab, alandab palavikku, valu ja on põletikuvastase toimega.

- Eriti värskendavad on värskest pressitud mahlad, nad on kasulikud igale eale. Juurviljamahl imendub kergesti organismi – juba tund peale joomist tunned uut energiat. Eriti kasulik on mahlas sisalduv viljalih.

Joo mahl 10 minuti jooksul peale pressimist ära, muidu hakkavad selles mikroobid kiirelt paljunema. Juurviljamahla võid valmistada ka mitmest sordist (nt

3 kapsalehte, 3 porgandit, vee- rand peeti, kõrvitsa-, selleri- ja redisetükke).

- Tomatimahl sisaldab palju sidruni- ja õunhappeid, oblikhappeid, naatriumi, magneesiumi, kaaliumi ja kaltsiumi.

Tohtrite väitel on ta oma toiteväärtuselt apelsinimahla järel teisel kohal. Klaasitäis punast mahla katab poole ööpäevast A- ja C-vitamiini vajadusest.

- Õunamahl – viib välja jääkaineid, aitab kõrge vererõhu, migreeni, mao alahappesuse, kehveresuse, ateroskleroosi, närvisüsteemi nõrkuse ja südameveresoonkonna haiguste puhul, vähendab kolesterooli taset.

- Porgandimahlas on palju karotiini, mis taastab jõudu füüsilise ja vaimse pingepuhul, mõjub hästi nägemisele. Tugevdab maksa, südame ja neerude tööd, on soovitatav imetavale emale, hoiab hambad tervena, parandab seedimist.

- Peedimahla – võib kasutada koos teiste mahladega. Kapsaspeet vähendavad kolesterooli taset, annavad energiat. Porgandpeet annavad väsinud nahale värsket jumet. Peet-kartul vähendavad närvilisust. Peet-mesi aitavad unetuse vastu (võtta tund enne magamaminekut).

Värske peedimahla – kolmandik klaasi kolm korda päevas, 20 minutit enne sööki ravib maohaavandeid.

JÄRJEJUTT

7

Vabana sündinud, vabana surnud

Vladimir Fainštein

See pole aga marru aetud elujõus karule mingi vahe-maa. Ja karud olid ka baasis käinud. Talvepimedas oli lennuvälja mõtetu nühi-kimise ajal ohvriks langenud rohkem kui üks sõdur, kelle õnnetust saatuses kõneles vaid mõni ärarebitud verine jäse.

Seda julmustükki tegi karu aga omaenese kõhu täitmiseks, omaenese elu säilitamiseks.

Jutt, nagu võitleks meeleheitel emakaru poegade eest surmani, on tegelikult laialt levinud ilus müüt. Inimene on ikkagi inimene. Ja karu teab seda hästi, tema alalhoiduinstinkt on tugevam igasugusest karu(ema) armastusest.

Sellega on ka seletatav, miks emakaru nii kergesti pojad koopa hülgas ja põgenema pani. Pojad sünnitab ta uued. Sellepärast tuleb säilitada esmajoones iseenda elu – see on looduse käsk, vastasel juhul liik lihtsalt ei säiliks.

Meie missioon kaugel põhjas Franz Josephi maal hakkas otsa saama. Aeg oli läbi – seda kulus küll tublisti rohkem, kui olime arvanud – aga põhjas pole kellelgi kuhugi kiiret.

Raha oli läbi – seda jäi, tõsi küll, isegi pisut üle, transportõr-riga küttimine ei olnud nii kalliskui helikopterilt tulistamine.

Kümne loodetud karupoja asemel oli meil küll vaid neli, aga selle eest millised tublid ja terved jõmmid nad olid! Nii et võisime vaatamata suurtele ja ohtlikele, isegi üliohtlikele seiklustele sellegi ekspeditsiooni kordaläi-

Emakaru on poegadega koos tavaliselt kaks aastat.

Internet

nuks lugeda. Jäi vaid karupoisid “ära ristida”, neile nimed panna.

Need kaks karujõmmi, kes Moskva kaudu Tallinna pidid tulema, said nimeks Ais ja Berg.

Loomaaias algas Aisil ja Bergil igapäevane loomaiaelu. Muidugi võib küsida, kas see on üldse elu, eriti loomale, kes vabaduses sündinud.

Arvan siiski, et see on ka vabaduses sündinud loomale täiesti elamisväärtne elu. Looduses pead sa oma elunatukese, lausa iga kõhutäie eest võitlema igal sammul.

Loomaaias hoolitsevad looma eest aga vähemalt kümme ini-

mest, alates direktorist, lõpetades talitajaga.

Hoolitsetakse selle eest, et toit oleks täisväärtuslik, et oleks olemas paariline, mängukaaslane, et ei oleks mingeid haigusi ja nii edasi ja nii edasi. Ja loomaaias üritatakse kõigiti ka loodust jäljendada.

Kui looduses on emakaru koos poegadega tavaliselt kaks aastat, siis üritatakse nii sättida ka loomaaias. Kuigi piisaks sellest, et karupojad elaksid emaga aasta – aastane karu on juba täiesti täiskasvanud.

Kuidas need kaks vabana sündinud karujõmmi loomaaias käitunud, kuidas nad siin elasid,

sellest jutustab veel tänagi üksikasjalikult päevik, mida loomade kohta peetakse ja kuhu talitajad iga päev iga looma kohta sissekandeid teevad.

Lugegem seda päevikut, millest tänaseks on saanud tegelikult ju Franz ja tema venna mälestusteraamat.

1988 mai

Moskvast toodi meile kaks jääkaru poega, mõlemad on tigidad. Nende nimedeks on Ais ja Berg. Riidlevad söögi pärast. Tahavad piima, söövad hea meeleka ka kohupiima ja putru.

Esimene päev olid nad majas sees, teisel päeval lasime aeda. Söögle lisasime ühe kanamuna, kaklesid jälle söögi pärast. Eriti agressiivne on Berg, aga Ais ei anna järgi. Hakkasime andma süüa kolm korda päevas. Toidule lisasime esimest korda ka liha – kanatibusid.

Igal juhul meeldisid need kaks karujõmmi kohe kõigile. Kuigi nad olid parajalt tigidad ja isepäised. Karud on üldse väga isepäised loomad.

Kõik võib olla nende jaoks väga hästi, siis aga juhtub midagi ja ka noorest karust võib saada vana tigidus ise. Talitajad käivad tavaliselt karupoegade puuris nii kaua, kui tunnetavad, et nad loomale enam füüsiliselt vastu ei saa.

Tavaliselt on karu siis aasta vana – ta kasvab suhteliselt aeglaselt. Nende karude puhul oli aga teisiti. Kui nad Tallinna jõudsid, olid ehk neli, kõige rohkem viis kuud vanad. Talitajad aga nende puuri ei sisene nud. Sest need kaks karupoega

olid tigidad, lausa pöörased. Pea maha kallutatud, söötsid nad puhkides talitajaid ründama.

1988 mai

Otsustasime karupojad ümber ristida, nende nimed eestindada. Bergist sai Franz ja Aisist Joosep. Ikkagi eestipärased nimed.

Sellel puhul said nad tavalisemast suurema kõhutäie.

Ei oska praegu isegi öelda, miks seal kaugel põhjas sellised nimed sai pandud – ju inspireeris Franz Josephi maa loodus – seal ju ainult jää ja jäämäed olidki. Tallinnas aga need nimed ei sobi nud.

Pole ju meil eriti isegi jääd, jäämägedest rääkimata. Karupojad said oma sünnimaa auks ümber ristitud Franziks ja Joosepiks. Ei teagi, kes meist need nimed välja pakkus, aga igal juhul see mõte meeldis kõigile, ma usun, et ka karudele endile. Igal juhul harjusid nad oma nimede ja loomaaiaga ruttu.

1988 juuni

Franz ja Joosep hakkasid basseinis käima. Toitu rikastasime mineraalidega – rauapulbri ja kaltsiumitablettidega. Hakkasid saama ka sealiha ja kala.

Loomaai küülikupuuris õnnetult surma saanud küülik toodi samuti neile. Juuni lõpus said nad värskeid kase- ja lepa vihtasid. Meeldis. Lisaks hakkasime andma kalamaksaõli.

Karud on kõigesööjad, pruunkarud rohkem taimse toitumisviisiga, jääkarud jälle eelistavad loomset toitu. Suvel söövad meelsasti ka juur- ja puuvilja,

samuti rohtu. Eriti hea isuga närivad nad lepavõrseid.

Hülge liha aga, mis on jääkaru põhitoiduks looduses, loomaaias nad ei söö. Oleme proovinud, muretsenud külmutatud hülge lihašt brikette. Meie jääkarud ei vaata nende poolegi – ju peab hülge liha erilise maitsega juba noorusest harjuma.

Seevastu söövad nad hea meelega aga koertele valmistatud kröbinaid, anna ainult chappie't ette. Mineraale, kalamaksaõli ja muud organismi tugevdavat lisatakse aga toidu sisse sellepärast, et karud saaksid kätte kõik vajalikud ained.

Emake loodus pakub neid loomade veres ja kontides. Loomulikult on neil loomadel ka omad diideid ehk nälgimise päevad – mitte igal päeval ei õnnestu karul ulpivate jääpankade vahelt hülgeid püüda. Ja ees inimeselgi ole vahel kasulik oma seedetraktile puhkust anda. Ainult et loomaaias teeme seda sundkorras.

1988 juuli

Joosep käib halvasti, jalad justkui kanged. Said tavatoidule lisaks kaks merisiga, need olid meil loomaaias kasvatatud. Karudel on tulnud ka ussid või muud siseparasitiidid. Andsime ussirohtu. Tõime neile metsast männioksi närimiseks. Matsutasid isukalt. Paelussid tulid välja.

1990 aprill

Lasime Vaida poistega kokku. Poisid on Vaidast väga huvitatud, Vaida on aga vanem ja ülbitseb, ei lase poisse sööma, annab kápaga.

Järgneb

ESMASPÄEV 13.04 Eesti Televisioon

06.53 Tänane kava
06.55 Televisioon
08.55 Südameasi: Tagasitulek
09.45 Televisioon*
11.45 Sõida maale!*.
12.35 Liisi viies suvi
13.05 Tervisesaade*
13.35 Juhtimisaju*
14.05 Terveilm: Algharidus kõigile inimestele*
14.35 Täitsa hullud: Raamatuklubi*
15.05 B.A.R.Z. tegutseb: Filmipiraadid*
15.30 Ohtlik lend: Minevik*
16.30 Hajameelselt abielus: Armastusega sõjaväljalt
16.59 Öhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan
17.40 Südameasi: Tagasitulek*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.45 Tunne Euroopat
19.30 Lövmees, 3/4: Uus põlvkond
20.00 Kultuuriuudised
20.05 Osoon
20.35 Erisaade
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport
21.34 Luuletus: Timo Maran
21.35 Pehmed ja karvased
21.55 Välisilm
22.20 Aktuaalne kaamera
22.25 Välisilm esitleb: ETA: vägivalva ajalugu. Dokfilm
23.25 Kultuuriuudised*
23.30 Täna öhtul Apelsin*
00.25 Lugu kehast. Dokfilm
01.23 Homme kava
01.25 ERR uudised

Kanal 2

05.55 Tuvikeseid: Al omadega põhjas*
06.20 Pitt ja Kantrop: Sport on mängu nimi
06.40 Väike merineitsi: Metallkala
07.05 Tom ja Jerry
07.30 Walter päästab päeva
08.00 Reporter*
09.00 Tee õnnele, 159*
10.00 Victoria, 70/171*
11.00 Kodus ja võõrsil, 4223-4224*
12.00 Ärapanija*
12.30 Tõehetk*
13.30 Lindprii: Võlanõudja Raines
14.30 Kaks ja pool meest: See eriline tõmme
15.00 Metsik kass, 110/252
16.00 Victoria, 71/171
17.00 Tee õnnele, 160
17.55 Kodus ja võõrsil, 4225-4226
19.00 Reporter
20.00 Vö sareporter
20.35 Saladused
21.25 Ameerika supermodell 8
22.25 Kõmulehe raisakotkad: Lilledel asemel
23.20 Kaks ja pool meest: See eriline tõmme*
23.50 Tõehetk*
00.45 Ärapanija*
01.15 Tuvikeseid: Suur armastus
01.40 Lindprii: Võlanõudja Raines*
02.25 Täiuslik koduperenaine 2*
03.20 Kodusaade*
03.55 Reporter*
04.45 Guinnessi rekordid

TV 3

06.25 Joonissarjad
08.00 Seitsmes taevas: Näpud põhjas
08.50 Salajased valed*
09.45 Kirgede torm*
10.45 Kodu keset linna*
11.15 Vaprad ja ilusad*
11.45 Totaalne muutumine
12.40 Eesti otsib lemmiklaulu*
14.30 Mõrv sai teoks: Peresaladused
15.25 Taltsutamatu hing
16.25 Salajased valed
17.25 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 Seitsmesed uudised. Krimiudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Raport
20.30 C.S.I.: Miami: Löks
21.30 SUUR FILM: Päev pärast homset. Põnevik
23.55 C.S.I. New York: Vaikus
00.50 Miami Vice: Koduvallutajad
01.45 Raport*
02.15 Telejazz Live
04.15 Mis toimub paksu mehe sees? Dokfilm
05.00 Raport*
05.25 Õnnesärgis sündinud
05.55 Uudised. Krimiudised

TEISIPÄEV 14.04 Eesti Televisioon

06.53 Tänane kava
06.55 Televisioon
08.55 Südameasi: Jooksjad ja ratsanikud
09.45 Televisioon*
11.45 Prillitoos*
12.30 Osoon*
13.00 Välisilm*
13.25 Välisilm esitleb: ETA: vägivalva ajalugu*
14.15 Lugu kehast*. Dokfilm
15.10 Eesti rahvakalender: Künnipäev
15.40 Eesti aja lood. Okupatsioonid: Kool*
16.10 Erisaade*
16.30 Hajameelselt abielus: London, mu arm!
16.59 Öhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan
17.40 Südameasi: Jooksjad ja ratsanikud*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.45 Üks tegu: Heinategu
19.00 Täitsa hullud: Sünnitus
19.30 Pereelu
20.00 Kultuuriuudised
20.05 Head uudised
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport
21.34 Luuletus: Triin Soomets
21.35 OP!
22.05 Kas sa abielluksid minuga?
Komöödia
23.40 Kultuuriuudised*
23.50 Tähelaev: Priit Hõbemägi*
01.03 Homme kava
01.05 ERR uudised

Kanal 2

05.55 Tuvikeseid: Suur armastus*
06.20 Pitt ja Kantrop: Elupäästja
06.40 Väike merineitsi: Tänud sulle, Ariel
07.05 Tom ja Jerry
07.30 Walter päästab päeva
08.00 Reporter*
08.00 Reporter*
09.00 Tee õnnele, 160*
10.00 Victoria, 71/171*
11.00 Kodus ja võõrsil, 4225-4226*
12.00 Vö sareporter*
12.30 Tähed muusikas*
13.30 Lindprii: Trumbid käes
14.30 Kaks ja pool meest: Alandus on visuaalne
15.00 Metsik kass, 111/252
16.00 Victoria, 72/171
17.00 Tee õnnele, 161
17.55 Kodus ja võõrsil, 4227-4228
19.00 Reporter
20.00 Krimi
20.30 Kurjuse kannul: Täispööre
21.25 Bangkok Dangerous – Tappev lähedus. Märul
23.20 Kaks ja pool meest: Alandus on visuaalne*
23.50 Invasioon: Pesa
00.45 Tuvikeseid: Naistejahil
01.15 Lindprii: Trumbid käes*
02.00 Saladused*
02.35 Vö sareporter*
03.00 Rootli võim*
03.25 Reporter*
04.15 Elusalt või surnult*. Märulikomöödia

TV 3

06.25 Joonissarjad
08.00 Seitsmes taevas: Hüvasti
08.50 Salajased valed*
09.45 Kirgede torm*
10.45 Kodu keset linna*
11.15 Vaprad ja ilusad*
11.45 Totaalne muutumine
11.45 Totaalne muutumine
12.40 C.S.I.: Miami: Löks*
13.35 Vöta või jäta*
14.30 Mõrv sai teoks: Nuhk
15.25 Taltsutamatu hing
16.25 Salajased valed
17.25 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
17.55 Kirgede torm
18.55 Seitsmesed uudised. Krimiudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Kaua võib!
20.30 C.S.I. New York: Kast
21.30 Rasked kuriteod. Krimifilm
23.45 C.S.I. New York: Kukkumine
00.35 Ilusad inimesed: Nägu ees
01.25 Kaua võib!*
01.55 STOP!*
02.25 Telejazz Live
04.35 Vöta või jäta*
05.25 Õnnesärgis sündinud
05.55 Uudised. Krimiudised

KOLMAPÄEV 15.04 Eesti Televisioon

06.53 Tänane kava
06.55 Televisioon
08.55 Südameasi: Suured lootused
09.45 Televisioon*
11.45 Head uudised*
12.35 OP!*
13.05 Kas sa abielluksid minuga?*
Komöödia
14.45 Täitsa hullud: Sünnitus*
15.15 Pereelu*
15.40 Tuumasaladused: Superspioon*. Dokfilm
16.30 Hajameelselt abielus: Tulnukad
16.59 Öhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan
17.40 Südameasi: Suured lootused*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.45 Pehmed ja karvased*
19.00 Jamie Oliver kodus, 13/26: Pitsa*
19.30 Retseptita
20.00 Kultuuriuudised
20.05 Pealtnägija
20.55 Saatevigid BBC moodi
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport
21.34 Luuletus: Mats Traat. Moodsad ajad
21.35 Foorum
22.30 Aktuaalne kaamera
22.35 dokkaader. Maailmafilm esitleb: Tütarde saatus. Dokfilm
23.35 Kultuuriuudised*
23.40 Riigikogu infotund
00.43 Homme kava
00.45 ERR uudised

Kanal 2

05.55 Tuvikeseid: Naistejahil*
06.20 Pitt ja Kantrop: Õnnetusetooja Pitt
06.40 Väike merineitsi: Sõpra tuntakse hädas
07.05 Tom ja Jerry
07.30 Walter päästab päeva
08.00 Reporter*
09.00 Tee õnnele, 161*
10.00 Victoria, 72/171*
11.00 Kodus ja võõrsil, 4227-4228*
12.00 Krimi*
12.30 Kelgukoerad*
13.30 Lindprii: Elav legend
14.30 Kaks ja pool meest: Armastus pole pime, vaid kiiksuga
15.00 Metsik kass, 112/252
16.00 Victoria, 73/171
17.00 Tee õnnele, 162
17.55 Kodus ja võõrsil, 4229-4230
19.00 Reporter
20.00 Suur lotokolmapäev
20.35 Inga Lindström – Granlunda pärija. Romantiline draama
22.30 Jälgi jätmata: Vaikus enne tormi
23.30 Kuritöö kodutänavas: Mõistlikud kahtlused
00.25 Kaks ja pool meest: Armastus pole pime, vaid kiiksuga*
00.55 Rooma: Öökull kibuvitsapöösas
01.45 Tuvikeseid: Chicago veinipidu
02.10 Lindprii: Elav legend*
02.55 112*
03.20 Reporter*
04.10 Bangkok Dangerous – Tappev lähedus*. Märul

TV 3

06.25 Joonissarjad
08.00 Seitsmes taevas: Kõmu
08.50 Salajased valed*
09.45 Kirgede torm*
10.45 Kodu keset linna*
11.15 Vaprad ja ilusad*
11.45 Totaalne muutumine
12.40 C.S.I. New York: Kast*
13.35 Targem kui 5b*
14.30 Mõrv sai teoks: Tuul tornis
15.25 Taltsutamatu hing
16.25 Salajased valed
17.25 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 Seitsmesed uudised. Krimiudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Supersuur ja piitspeenike
20.55 Unistuste printsess
21.55 Top Gear
23.00 Kondid: Poiss puu otsas
00.00 NYPD Blue: Haara relv, transa!
00.35 Ilusad inimesed: Ilmutused
01.50 Perepea: Briani piinad ja Peteri pääsud
02.20 Telejazz Live
04.25 Top Gear*
05.25 Õnnesärgis sündinud
05.55 Uudised. Krimiudised

NELJAPÄEV 16.04 Eesti Televisioon

06.53 Tänane kava
06.55 Televisioon
08.55 Südameasi: Sõbrad ja omaksed
09.45 Televisioon*
11.45 Pealtnägija*
12.30 Pehmed ja karvased*
12.50 Foorum*
13.40 Riigikogu infotund*
14.45 Kuldtõid
15.00 dokkaader. Maailmafilm esitleb: Tütarde saatus*. Dokfilm
16.00 Retseptita*
16.30 Hajameelselt abielus: Sünnipäevapidu
16.59 Öhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan
17.40 Südameasi: Sõbrad ja omaksed*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.45 Armastuse keerdkäigud: Külmaverelised olendid*
19.35 Reisile minuga
20.00 Kultuuriuudised
20.05 Paar
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport
21.34 Luuletus: Jaan Paavle
21.35 Kiirabihaigla: Üksi rahva seas
22.20 Aktuaalne kaamera
22.25 MI
22.55 Biitlid ja 60ndad, 3/5: Moodne Britannia, 1965-1966
23.40 Kultuuriuudised*
23.50 Head uudised*
00.40 Euroopa laulud 2009*
00.58 Homme kava
01.00 ERR uudised

Kanal 2

05.55 Tuvikeseid: Chicago veinipidu*
06.20 Pitt ja Kantrop: Pühadeaeg
06.40 Väike merineitsi: Kuningas Krabi
07.05 Tom ja Jerry
07.30 Walter päästab päeva
08.00 Reporter*
09.00 Tee õnnele, 162*
10.00 Victoria, 73/171*
11.00 Kodus ja võõrsil, 4229-4230*
12.00 112*
12.30 Kuritöö kodutänavas: Mõistlikud kahtlused*
13.30 Lindprii: Peresuhted
14.30 Kaks ja pool meest: Minu keel on liha
15.00 Metsik kass, 113/252
16.00 Victoria, 74/171
17.00 Tee õnnele, 163
17.55 Kodus ja võõrsil, 4231-4232
19.00 Reporter
20.00 Eesti nokitseb
20.30 Talendijaht
21.35 Kaldale uhtud. Draama
00.20 Kaks ja pool meest: Minu keel on liha*
00.50 ÖUDUSTE ÖÖ – Ae. Öudusdraama
02.10 Tuvikeseid: Kelly ei ela enam siin
02.35 Lindprii: Peresuhted*
03.20 Hooaeg*
03.55 Parim maitse*
04.20 Reporter*
05.10 Guinnessi rekordid

TV 3

06.25 Joonissarjad
08.00 Seitsmes taevas: Meloodiad
08.50 Salajased valed*
09.45 Kirgede torm*
10.45 Kodu keset linna*
11.15 Vaprad ja ilusad*
11.45 Totaalne muutumine
12.40 Unistuste printsess*
13.35 Supersuur ja piitspeenike*. Dokfilm
14.30 Mõrv sai teoks: Surmadokument
15.25 Taltsutamatu hing
16.25 Salajased valed
17.25 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 Seitsmesed uudised. Krimiudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Völast vabaks
21.00 teler.TV
21.30 Värске Ekspress
22.30 Dr House: Kommunikatsioonipuudus
23.25 Huff: Huulepulk aluspükstel
00.30 Jäljetult kadunud: Öhku jäetud
01.25 Värске Ekspress*
02.15 Telejazz Live
04.15 Völast vabaks*
05.00 teler.TV*
05.25 Õnnesärgis sündinud
05.55 Seitsmesed uudised
06.15 Krimiudised

REEDE 17.04 Eesti Televisioon

06.53 Tänane kava
06.55 Televisioon
08.55 Südameasi: Õnnelik sugu
09.45 Televisioon*
11.45 Paar*
12.35 MI*
13.05 Biitlid ja 60ndad, 3/5: Moodne Britannia, 1965-1966*
13.55 Kammerlikult igihaljast. Urmas Vulbi kvartett – Beatles
14.05 Ajalik ja ajatu*
14.30 Kiirabihaigla: Üksi rahva seas*
15.15 Elu enne sündi. Mitmikud, 1/2
16.05 Reisile minuga*
16.30 Hajameelselt abielus: Väga uhke maastur
16.59 Öhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan
17.40 Südameasi: Õnnelik sugu*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.45 Gilmore'i tüdrukud: Juudid ja hiina road*
19.30 Juhtimisaju
20.00 Kultuuriuudised
20.05 Vabariigi kodanikud
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport
21.34 Luuletus: Tõnu Õnnepalu
21.35 Teatriõhtu: Onu Vanja
22.40 Kultuuriuudised*
22.45 Teatriõhtu jätkub
23.45 Pealtnägija*
00.35 Ööfilm. Matrjoshkad. Komöödia
02.38 Homme kava
02.40 ERR uudised

Kanal 2

05.55 Tuvikeseid: Kelly ei ela enam siin*
06.20 Pitt ja Kantrop: Hookus-pookus
06.40 Väike merineitsi: Hirmusaar
07.05 Tom ja Jerry
07.30 Walter päästab päeva
08.00 Reporter*
09.00 Tee õnnele, 163*
10.00 Victoria, 74/171*
11.00 Kodus ja võõrsil, 4231-4232*
12.00 Eesti nokitseb*
12.30 Talendijaht*
13.30 Lindprii: Armuvalu
14.30 Kaks ja pool meest: Ergo, lantima
15.00 Metsik kass, 114/252
16.00 Victoria, 75/171
17.00 Tee õnnele, 164
17.55 Kodus ja võõrsil, 4233-4234
19.00 Reporter
20.00 112
20.30 Rooside sõda
21.30 Kelgukoerad
22.30 Tõelised kuriteod: Milosevici perekond
23.30 Naistemees Roger. Komöödia
01.30 Kaks ja pool meest: Ergo, lantima*
02.00 Tuvikeseid: Aegade rock
02.25 Tõeline seks ja linn
03.10 Invasioon: Pesa*
03.50 Reporter*
04.40 Krimi*
05.05 Guinnessi rekordid
05.25 Lindprii: Armuvalu*

TV 3

06.25 Joonissarjad
08.00 Seitsmes taevas: Üllatus
08.50 Salajased valed*
09.45 Kirgede torm*
10.45 Kodu keset linna*
11.15 Vaprad ja ilusad*
11.45 Totaalne muutumine
12.40 Völast vabaks*
13.35 Värске Ekspress*
14.30 Mõrv sai teoks: Koiottide öö
15.25 Taltsutamatu hing
16.25 Salajased valed
17.25 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 Seitsmesed uudised. Krimiudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Vöta või jäta
21.00 teler.TV
21.30 Värске Ekspress
22.30 Dr House: Kommunikatsioonipuudus
23.25 Huff: Huulepulk aluspükstel
00.30 Jäljetult kadunud: Öhku jäetud
01.25 Värске Ekspress*
02.15 Telejazz Live
04.15 Völast vabaks*
05.00 teler.TV*
05.25 Õnnesärgis sündinud
05.55 Seitsmesed uudised
06.15 Krimiudised

LAUPÄEV 18.04 Eesti Televisioon

07.44 Tänane kava
07.45 Kloun Kiri
08.05 Kollase kaelkirjaku lood: Vaat kus lops
08.10 Tuutu ja Potsu*
08.25 Toopy ja Binoo: Ai-ai
08.30 Jimmy Neutroni seiklused: Miljardi dollari poiss. Kõikvõimsad Wheezerid*
08.50 Allveelaev Olli: Mootoririke
09.05 Buratino tegutseb jälle: Külaskäik ooperisse
09.30 Osoon*
10.00 Sõida maale!
10.45 Õnne 13*
11.10 Pealtnägija*
12.05 Väejuhid, 3/6: Spartacus*
12.50 Gilmore'i tüdrukud: Juudid ja hiina road*
13.35 Elu enne sündi. Mitmikud, 1/2*
14.25 Euroopa laulud 2009*
14.40 Vandekohus (eestikeelsete subtiitritega)*
16.10 Paar*
17.04 Öhtune kava
17.05 Elav inimkeha, 2/2
18.00 Terveilm: Vöitlus nälja ja vaesusega
18.30 Aktuaalne kaamera. Sport
18.45 Tiiger. Spioonikaamerad dzhunglis, 1/3
19.35 Hercule Poirot: Davenheimi kadumine*
20.30 Õnne 13
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.20 Sport. Sport
21.34 Luuletus: Chalice
21.35 Laululahing
22.55 Omid Djalili show, 3/6*
23.25 Surnud ärkavad: Külm termotuumasüntees, 1
00.15 Aprillikuu – dzhässikuu: Eesti jazz'i gala
01.14 Homme kava
01.15 ERR uudised

Kanal 2

06.10 Joey: Joey ja maja
06.55 Reporter
07.45 Poochini
08.10 Kasskoer: Kasskoera film: suur vanematemüsterium, 3
08.35 Mr Bean
09.00 Kevad Tallinnas
09.30 Ameerika supermodell 8*
10.30 Parim maitse
11.00 Kodusaade
11.45 Hooaeg
12.30 Subboteja
13.30 Täiuslik koduperenaine 2
14.45 Jane Doe 1: Kadumistrikk. Põnevik
16.35 Rootli võim
17.05 Rosamunde Pilcher – Suled tuules. Romantiline draama
19.00 Reporter+
19.35 Tähed muusikas
20.35 Jümal tänatud – parimad palad!
21.05 Richie Rich. Perekomöödia
22.55 Eile sündinud. Komöödia
00.50 Doktor Mumford. Romantiline komöödia
02.40 Vene vanglaseadused. Tõsielufilm
03.55 Grace Kelly. Tõsieludraama
05.25 Guinnessi rekordid
05.50 Reporter+*

TV 3

05.40 Kirgede torm*
07.20 Joonisfilmid
08.30 Miki hiir ja sõbrad
08.55 Vormel-1 MM 2008 kvalifikatsioonisõidud: Hiina GP
10.20 Buduaar
10.55 Peetri köök
11.15 Nurgakivi
11.55 Tasakaal
12.30 Auk seinas*
13.05 Unistuste printsess*
14.05 Suurele lavale. Draama
16.15 Mõrv sai teoks: Viimane vaba mees. Krimifilm
18.00 Monk: Eradetktiiv Monk
18.55 Seitsmesed uudised: Nädalalõpp. Roheline patrull
19.25 Targem kui 5b
20.25 Hiireke nimega Stuart Little. Perefilm
22.05 Zoolander. Komöödia
23.55 Minu saatanlik naaber. Komöödia
01.55 Viimane etteaste. Draama
Ajaloodraama
05.10 Uudised: Nädalalõpp
Roheline patrull

PÜHAPÄEV 19.04 Eesti Televisioon

07.43 Tänane kava
07.45 Kloun Kiri
07.55 Mamma Mirabelli kodukino: Kas keegi on kodus?
08.05 Väike päästekaater Elias: Traale on remondis
08.15 Karu-Kusti: Karu-Kusti leiab uisud
08.25 Doktor Koer: Luksuv räppstaar
08.35 Vipo – lendava koera seiklused: Prantsusmaa. Saiade kuningas
08.50 Tuutu ja Potsu
09.00 Toopy ja Bino: Kadunud asjade maa
09.05 Völukarussell: Kohvik Tuksi juures*
09.20 Mammutisaare leiutajad: Veerevad kivid
09.35 B.A.R.Z. tegutseb: Go-Kart
10.00 Tähelaev: Andres Ots
11.15 Laululahing*
12.35 Anna Pihl, 4/10
13.15 Interpreetide liidu juubeligala I osa
14.15 Omavahel: Sulev Luik
14.30 Ajalik ja ajatu: Usulised rituaalid, 1
15.00 Prillitoos
15.45 Aita inimest!: Kaplanid Eesti Kaitseväes
16.15 Tervisesaade
16.45 Erisaade*
17.09 Öhtune kava
17.10 Vabariigi kodanikud*
18.00 Eesti aja lood. Okupatsioonid: Ülikool
18.30 Aktuaalne kaamera. Sport
18.45 Ohtlik lend: Teispoolseuse vennaskond
19.45 Euroopa laulud 2009
20.00 Täna öhtul Tanel Padar & The Sun
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.20 Aeg luubis
21.40 Sport. Sport
21.55 Luuletus: Kivisildnik
22.00 Lewis, 5/4: Ja kuukiired suudlevad merd
23.30 Täitsa hullud: Paanika
00.00 Anna Pihl, 4/10*
00.43 Homme kava
00.45 ERR uudised

TV 3

05.40 Kirgede torm*
07.20 Nöiad: T nagu trauma
07.45 Beethoven
08.10 Maa enne aegade algust
08.35 Miki hiir ja sõbrad
09.45 Vormel-1 MM 2009: Hiina GP
12.00 STOP!
12.30 Meie Annid
13.05 Suhteline kaos. Perefilm
14.55 Naise lõhn. Draama
18.00 Monk: Monk ja klassikokkutulek
18.55 Seitsmesed uudised: Nädalalõpp
19.25 Eesti otsib lemmiklaulu
21.15 Eesti otsib lemmiklaulu: Hääletus
21.30 Truudusetu. Põnevik
23.55 Armastuskirjad. Draama
01.35 Diagnoos: mõrv
02.25 Telejazz Live
04.30 Meie Annid*
05.00 Jäljetult kadunud
05.55 Uudised: Nädalalõpp

Kanal 2

06.15 Rootli võim*
06.40 Parim maitse*
07.05 Gnufid
07.30 Kaks rumalat koera
07.55 Kasskoer: Mitte nii vägev Koer
08.20 Oravapoiss: Tagumik üles. Algeline perekond
08.45 Alf: Valed
09.15 Onu Raivo jutupliiats
09.30 Kyle XY: Karantiin
10.30 Rooside sõda*
11.30 Tähed muusikas*
12.30 Talendijaht*
13.35 Eesti nokitseb*
14.05 Kelgukoerad*
15.05 Alaska. Seiklusfilm
17.05 Rosamunde Pilcher – Murtud südamed. Romantiline draama
19.00 Reporter+
19.35 Tõehetk
20.35 Ärapanija
21.05 Black Hawk Down. Põnevik
23.45 Surmarong. Märul
01.35 Jalgpallurite naised – Lisaage
02.05 Jälgi jätmata: Vaikus enne tormi
02.45 Reporter+*
03.15 Jane Doe 1: Kadumistrikk*. Põnevik
04.40 Prohvet

LOOMADE HOIUPAIK

246 T-3
Vanus 5 kuud
Sugu Poiss
Leitud Pärnu mnt,
29.03.2009
Loovutus 12.04.2009

254 T-3
Vanus 1 aasta
Sugu Poiss
Leitud Vabaõhumuuseumi tee,
28.03.2009
Loovutus 11.04.2009

288 T-5
Vanus 5 aastat
Sugu Poiss
Leitud Keila vald, Miku A/Ü,
02.04.2009
Loovutus 16.04.2009
Kassil on lühike saba

295 T-4
Vanus 2 aastat
Sugu Tüdruk
Leitud Viljandi mnt,
06.04.2009
Loovutus 20.04.2009

319 T-5
Vanus 8 kuud
Sugu Poiss
Leitud Viljandi mnt,
06.04.2009
Loovutus 20.04.2009

13111
Vanus 6 kuud
Sugu Tüdruk
Leitud Keila vald,
Kersalu küla,
01.04.2009
Loovutus 15.04.2009

13129
Vanus 4 aastat
Sugu Poiss
Leitud Harku vald,
01.04.2009
Loovutus 15.04.2009

13168
Vanus 3 aastat
Sugu Poiss
Leitud Pirita tee,
04.04.2009
Loovutus 18.04.2009

13169
Vanus 5 kuud
Sugu Poiss
Leitud Kiili vald, Sausti küla,
03.04.2009
Loovutus 17.04.2009

Tallinn, Viljandi mnt 24D. Tel. 621 7746; 5349 4045. www.loomadehoiupaik.ee

JÕELÄHTME
VALLAVALITSUS
TEATAB:

Jõelähtme valla territooriumil on algatatud järgmised detailplaneeringud

1. Jõelähtme Vallavolikogu võttis vastu 31.03.2009 otsuse nr 474 "Parasmäe küla Miko maaüksuse detailplaneeringu koostamise algatamine, lähteülesande kinnitamine ning keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise" (ca 11,5 ha suuruse kinnistu jagamine kolmeks üksikelamu krundiks, ehitusõiguse ulatuse ja hoonestustingimuste esitamine).
2. Jõelähtme Vallavolikogu võttis vastu 31.03.2009 otsuse nr 475 "Loo aleviku Kruusimäe 1 kinnistu detailplaneeringu koostamise algatamine, lähteülesande kinnitamine ning keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise" (2633 m² suuruse maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistust elamumaa sihtotstarbega krundi moodustamine, ehitusõiguse ulatuse ja hoonestustingimuste esitamine).
3. Jõelähtme Vallavolikogu võttis vastu 31.03.2009 otsuse nr 476 "Manniva küla Teesu maaüksuse detailplaneeringu koostamise algatamine, lähteülesande kinnitamine ning keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise" (ca 2,9 ha suuruse maatulundusmaa sihtotstarbega maaüksuse jagamine ühe üksikelamu krundiga elamumaaks ja maatulundusmaaks, ehitusõiguse ulatuse ja hoonestustingimuste esitamine).
4. Jõelähtme Vallavolikogu võttis vastu 31.03.2009 otsuse nr 477 "Kallavere küla Kure 1 ja Kure 4 maaüksuste detailplaneeringu koostamise jätkamine, lähteülesande kinnitamine ning keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise".
5. Jõelähtme Vallavolikogu võttis vastu 31.03.2009 otsuse nr 478 "Kullamäe küla Rägapaju ja Rägapaju 4 maaüksuste detailplaneeringu algatamine, lähteülesande kinnitamine ning keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise" (7610 m² ja 7611 m² suuruseid kinnistuid läbivale ajaloolisele teele transpordimaa sihtotstarbega kinnistu moodustamine ning uutele moodustuvatele maaüksustele maakasutuse sihtotstarbe määramine, ehitusõiguse ulatuse ja hoonestustingimuste esitamine).
6. Jõelähtme Vallavolikogu võttis vastu 31.03.2009 otsuse nr 480 "Ihasalu küla Kajaka maaüksuse detailplaneeringu lähteülesande kinnitamine ning keskkonnamõju strateegilise hindamise mittealgatamine".

Detailplaneeringu avalik väljapanek

1. Jõelähtme Vallavalitsuse ruumides toimub Kaberneeme küla Kadaka kinnistu detailplaneeringu avalik väljapanek 27.aprillist kuni 11.maini 2009. Detailplaneeringuga on võimalik tutvuda igal tööpäeval kogu tööpäeva jooksul. Planeeritava ala suurus on 0,76 ha. Planeeringuga nähakse elamumaa sihtotstarbega krundi jagamine kolmeks üksikelamu krundiks, planeeritud kruntidele ehitusõiguse ulatuse seadmine, juurdepääsude ja tehnovarustuse lahendamine.

Detailplaneeringu kehtestamine

1. Jõelähtme Vallavolikogu kehtestas 31.märts 2009 otsusega nr 479 Haapse küla Umbaaed ja Umbaaed I maaüksuste detailplaneeringu.

VASALEMMA
VALLAVALITSUS
TEATAB:

Vasalemma vallavolikogu 31.03.2009 otsusega nr 10 algatati Rummu aleviku hajaasustusega alas Tamme (86801:001:0006) kinnistu detailplaneering koos ehitusõiguse määramisega ja planeeringu keskkonnamõju hindamisega. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on jagada Tamme kinnistu kaheks kinnistuks. Ühe kinnistu sihtotstarve on maatulundusmaa ja teise kinnistu, millele planeeritakse tankla ja teenindushoone, ärimaa. Vasalemma Vallavalitsuse 10.03.2009.a. korraldusega nr 53 algatati detailplaneeringu koostamine Vasalemma alevikus Pärna 11a ja 11b kruntide hoonestamiseks.

KUULUTUSED

MÜÜK

Küttekauplus Männiku tee 106b E-R kl.8-17, L kl.8-14. Turbabrikett, puitbrikett, kaminapuud. Kase küttepinnud. Küttegaanul. Tellimine tel 657 7778, 513 7737

Küttepuude müük!!! Saetud ja lõhutud toores kask ning must lepp (al. 400 kr/rm), kuiv kask ja kuiv lepp 40 l võrgus (al. 30 kr/võrk). Tel 503 3119, e-post: ruumimeeter3@hotmail.ee

OÜ Äntu Mõis võtab vastu tellimusi munakanadele ja broileritibudele. Müügipäevad on 02. mai ja 13. juuni 2009.a. Info ja tellimine tel 326 1498

Äntu Mõis müüb neljapäeval 16. aprillil mai lõpul/juuni algul munemist alustavaid pruuni ja musta sulestikuga noorkanu järgmistes Harjumaa bussipeatustes: 7.30 Ardu, 7.45 Paunküla, 8.00 Kose, 8.30 Kose Uuemõisa, 8.45 Oru, 9.00 Tuhala, 9.30 Tõdva, 9.45 Kiisa, 10.00 Maidla, 10.15 Ääsmäe, 10.30 Kernu, 10.45 Haiba, 11.00 Riisipere, 11.30 Padise, 12.00 Lehola, 12.15 Keila, 12.45 Saku Tammemäe bensiinijaam, 13.15 Kiili, 13.45 Jüri, 14.15 Aruküla, 14.45 Raasiku, 15.15 Kehra turg, 15.30 Anija, 15.45 Soodla, 16.00 Aegviidu. Info tel 327 0206, info ringil 5660 0718

OST

Eesti Metsamaakler ostab metsakinnistuid ja raieõigust. Tel 744 6655, 528 5038

TEENUS

Ennustamine 24h. Tel 900 2412 min. 40kr + km. Önne äris, armastuses. Psühholoog-hüpnoterapeut. www.hot.ee/paikesepeoeg

Kaardid ennustavad! Tel 900 1727. Kogenud ennustajad 24h. 17kr/min

Tallinna krematoorium

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringselt kogu Eesti piires. Tuhastamis-matus soodsaima hinnaga. Kõik matuseteenused. Suurim urnivalik Eestis. Kaks kabelit ja kaks peieruumi. Telefon 623 8808 – 24h! www.krematoorium.ee

Mis tulema peab, see tuleb. Kellel otsa saab aeg, see läheb. Minnes võtab ta kambrist tule ja süütab taevasse tähe. /V.Osila/

Kallist taati

ENDEL REINIKUT

mälestavad lapselapselapsed
Arto ja Rebekka perega.

Harju Elu

Toimetajad
Toomas Roosileht,
Regina Lilleorg – 646 2215

Vastutav väljaandja
Ülo Russak – 631 1456
Peatoimetaja
Kaia Roots – 646 2215
Tegevtoimetaja
Marko Tooming – 646 2215

Küljendus
Lauri 'PL' Lumiste – 631 1456

Müügijuht
Anu Roots – 631 1456

Postiaadress:
10122 Tallinn, Endla 31-13,
tel: 631 1456, faks: 631 1316,
e-post: info@harjuelu.ee

Astu läbi: Endla t. 31,
I korrus, tuba 13, kell 9-16

Maakonnaleht Harju Elu,
tellimisindeks 69 841

Väljaandja OÜ Harel,
Trükk: AS Printall

Reklaami sisu ja lugejakirjades
toodud seisukohtade eest
toimetust ei vastuta.

Reklaamide laekumise tähtaeg
reedsesse lehenumbrisse on
neljapäeval kell 14.00.

	Luuletaja ja lastekirjanik	Mootorisportlane	E T V saade	Näitleja	Loom helitavalt	Köögivil	Endine uudisteagentuur	Järjest tähed	Tuulepuhang Lääne-Rooma väejuht	Ahne	Kõige parem asi	Telluur	Tavatus	Ansambl	Noot	<i>Kuma</i> Viga inglise k Krimi-saatejuht	Üksteist rootsi keeles	Raekoda	Ruteenium	Soome suusa-hüppaja	Liha-toode
Varju-paik																					
TV 3 saade																					
Poole-hoidu tundma								Kenadus				Suur-voistlus Pagari-toode			Auk "Magnuse" autor, eesnimega				Lauri Liiv Tina		
Liivlaste vanem				Lantaan Ameerika leidur			I. Raagi film Linn Belgias					Puu Saksa jõgi									
Rooma number		Sodiaagi tähtkuju Peksmas						Loom Linn								United Nations Maitse-taim				Mehe-nimi	
E T V saade			Noot Kusti öde			Tegelane "Vaprais ja ilusais" Lauljatar				Indiaani-hoim Ameerikas Helilooja						La-bemoll Oleum			Pallaa-dium Raadio rivaal		
Taand-rida								Ese Kippeli teos				Järv Suures Järvistus Edev						Asesõna Moes			Korv-palli-kohtunik
Endine näitleja							Planeet Endel Söder				Kirjanik, en. + n. Lahkuma										
USA osariik					Suur masin Papagoi							United Kingdom Piko-henri				Indium Suht eba-huvitav			Lennuki-mark Endine näitleja		
Promee-tium			Ajakiri Pealt-nägija							Naise-nimi Sigareti-süütajad				Lille osa Kidra-beib				Rumeenia rahaühik Male-veteran			
Talu-hoone				Lennuki-mark Fiati mudel			Kala Lind					Kala Alevik Pärnum-l						Tola Lehari operett			
Jõgi Siberis						Laisik Laulja			Naise-nimi Seemne-purse				Lill Emme ja							Kaalium Pealinn Aasias	
<i>Kuma</i>		Järjest tähed Jäme vorst			CAPONE Tseerium		Prantsuse mehenimi Lühend kirjas							Poliitik Oomen				Lennu-firma Sinu			
Plaadi-firma				Kuurium Taani õlu			Katel Nutt					Tervitus-sõna Teatme-teos							Kristjan Kangur Asesõna		
Sakala kõrgustiku kõrgeim mägi		Viite-märk Auto-mark							Toa osa Tšehhi helilooja						Sirbiga vilja lõikama Näitleja						Pilti raamiv kartong
Jaapani suusa-hüppaja					Andres Tarand Eesti Pank			Upsakas Loodus-teadlane				Inglise m-nimi Laua-mäng						Loos, liisk Õmblus-materjal			
Rooma number		Riietus-ese Tänavan-nimi				Poliitik Järjest tähed		Krahmama Amplitute modulation				Pikkus-moot Pealinn Euroopas			Sööja abilise Mittemidagi-ütlev				Tantaal Endine näitleja		
Poliitik					Jook Viik					Angara lisajõgi Euroo-pium						Piljardi-kepp Sally				Vaikselt (muus.) Kuues	
Moot-ühikute süsteem			Laua-mäng Kreeka täht			Küsisõna Rannamaa teos			Leht-pöösas "Kevade" tegelane								Linn Soome kirjanik				
Kala				Okei! Plutoo-nium			Rooma keiser Lehma toit					Kunsti-teos Ajajärk						Mees ladina k Kehaosa			
Kameruni pealinn		E T V saade Amper			Või nii! Laevnik					Kaelaehe Ujuja					Järv inglise k Lapse imetaja					Silver Anniko	
Kameruni pealinn								Vallseljak Pikk vokaal				Terrori-organ Ellen Niit				Malend Pikk vokaal					
Süsiniku sümbol		Tonn Barn		Sportlala															Neitsi suurim vara		
Muinas-jutuline									Asesõna					Pikkus-moot							<i>Super KUMA</i>

NÄDALA KOMMENTAAR

Võlg iseenese ja teiste ees

Meie rahvas teab, mida tähendab võlgu olla, mida tähendab laenu-
de all ägada ja hirmu tunda. Vä-
he on neid, kellel pangas intress
ei tiksuks, vähe neid, kes võivad
rusikaga vastu rinda lüüa ja
rahulolevalt nentida, et nemad
küll kellelegi võlgu pole.

Kui nad nõnda arvavad, eksi-
vad nad ometigi. Võlgu olemine
on otsekui inimeseks olemise
osa.

Kui me sügavalt ja vaikselt
enesesse vaatame, siis teame ju,
et me pole need, kes olema peak-
sime ja kes olla tahaksime. Oleme
lootnud enestest pisut muud,
oleme tahtnud olla paremad,
targemad, armastavamad, mõist-
vamad, ent välja on kukkunud
teisiti.

Võlg enda ees

See on võlg iseenese ees ja
võlg teiste ees, kellele me pole
suutnud anda seda, mida olek-
sime võinud anda, olgu siis
armastust, mõistmist või lihtsalt
mõnd head sõna ja naeratust.

Päev-päevalt suureneb me
võlg ja tiksub intress ja me ei saa
suurt midagi parata, me kanname
oma poolikuks olemise taaka, ka
siis, kui me seda sugugi ei taha.
Ning see meie inimeseks olemise
võlg pole laiemas plaanis muud
kui võlg meie Looja ees, selle ees,
kes on meie elu andnud.

Jumalaga on muidugi nõnda,
et tema ei kasseeri meie võlga
igakuiselt sisse ega külasta me

ARVAMUS

Annika Laats

Kirikuõpetaja

pangaarvet. Ta ei saada tavaliselt
meeldetuletuskirju, ei lülita välja
meie elektrit, vett või telefoni, ei
lähita oma inkassofirmat nõud-
likult uksele koputama.

Kui ta koputab, siis südame-
tunnistusele. Seda häält saab aga
summutada. Musta ei saa valgeks
rääkida, vahest ehk küll pisut
hallimaks, või siis kogu teemat
ignoreerida. Sest nagu meil muid
hädasid veel vähe oleks!

Parem rääkida välisest sur-
vest ja puudusest, mitte sellest,
mis seestpoolt vaevab.

Kuid just seesmine vaev,
rahunus ja mure on need, mis ei
lase meil väliste probleemide
puntraga toime tulla. Enamgi

veel, nii mõnedki sügavuti mõtle-
jad on avaldanud arvamust, et
praegune väline kriis pole muud
kui meie sisemise kriisi loogiline
tagajärg.

Meie suutmatus tegeleda
oma inimeseks olemise võlga on
pikkamööda kogu ühiskonna
pankroti äärele viinud.

Võlg on võõra oma, ja igasu-
gust võlga nõutakse sisse.

Laen tuleb tasuda

Krediidiasutuse puhul ei tule
kõne allagi, et nad võiksid leebu-
da, võlglastele armu anda nõnda,
et võla lihtsalt kustutada ja
unustada.

Makseraskuste puhul julgus-
tatakse küll kiiresti panga poole
pöörduma ja muret kurtma, kuid
vastus on üldjoontes juba ette
teada: "Olgu, võime vaadata üle
teie maksegraafiku, või anda
maksepuhkust ja mõned kuud
kannatlikult oodata. Aga jah,
kahju küll, intresse tuleb ikka
edasi maksta. Ja kokkuvõttes teie
laenukoormus muidugi suureneb.
Või kaalute ehk majast korterisse
kolimist? Suurema pinna müü-
mist? Ehk saate end koomale
tõmmata?"

Ja võla haare muutub üha

lähmatavamaks, ei lase hingata
ega magada.

Mõnes mõttes on Jumal oma
õigustatud nõudega sama järje-
kindel ja vääramatu. Neil alustel
Jumalaga asju ajades on siingi
loogiliseks tagajärjeks inimese
"eluasemelt välja tõstmine", oma
kodust ilma jäämine, täpsemalt
– surm ja häving.

Võlga ei saa ju olematuks
kuulutada! Või saab? Saab sel
juhul, kui keegi teine selle koor-
ma ära kannab ja võla tagasi
maksab.

Ja selle tee Jumal valiski. Ta
võttis koorma enda kanda. Ta
maksis meie võla ise ära. Õigus
ei saanud kannatada, aga tema
armastus ja halastus olid need,
mis võidule pääsesid.

See võlg oli mõõtnutult suur.
Meie kõikide võlgade summa.
Meie kõigi armastamata jäänud
ja isekuseks moondu armas-
tus, kõik tegemata jäänud hea,
halastamatult torkavad sõnad,
meie ükskõiksus, iseenese nabale
pööratud pilk, mõtted ja eluviis.

Tema aga tuleb ja võtab selle
võla enda kanda, ja meid kuulu-
tab ta vabaks. Meie võlakiri nae-
lutatakse ühes temaga ristile. See
on tühistatud, seda pole enam.

Ja pane tähele: ta on kõikjal seal, kus on elu, kus on inimene. Ka laste naerus ja kilgetes, armunute põksuvas südames, tärkavas looduses, päikesekiirtes ja lompides.

Et see nõnda on, siis ei saa
me ju enam suurest reedest tui-
malt mööda minna. Oleks arutu
mööda minna ristist, mis meie
vabaduse toob, mis kõik koormad
võtab ja minema pühib.

Kõikjal kaasas

Ja miks peaks me ükskõiksest
ärkama ülestõusmispühade hom-
mikul, kui võiks hoopis hõisata:
"Vaata, haud on tühi, Kristus on
üles tõusnud!"

See tähendab, et tema, kes ta
kandis ära meie karistuse, võttis
tagatipuks ära kõik meie pained
ja hirmud, kõik kurja, mis meid
seest ja väljast ohustada võib!

Ja sealtsaadik läheb ta meie
eel – Sinu eel ja kõrval ühtlasi –
läbi selle elu.

Ta on seal, kui järjekordsele
meie seast esitatakse koondamis-
teade; ta on seal, kus kellelegi
meie hulgas antakse teada, et
haigus närib halastamatult ja
arstide nõu on otsas; ta on seal,
kus ühest abielust vaid valusad
riismed järel on või kus üksindus
meie ümber nii valdav näib.

Ta sirutab käe meie vastu, et
juhtida meid edasi, anda jõuetule
jõudu ja kurvale lootust, anda
armu armu peale.

Ja pane tähele: ta on kõikjal
seal, kus on elu, kus on inimene.
Ka laste naerus ja kilgetes,
armunute põksuvas südames,
tärkavas looduses, päikesekiirtes
ja lompides.

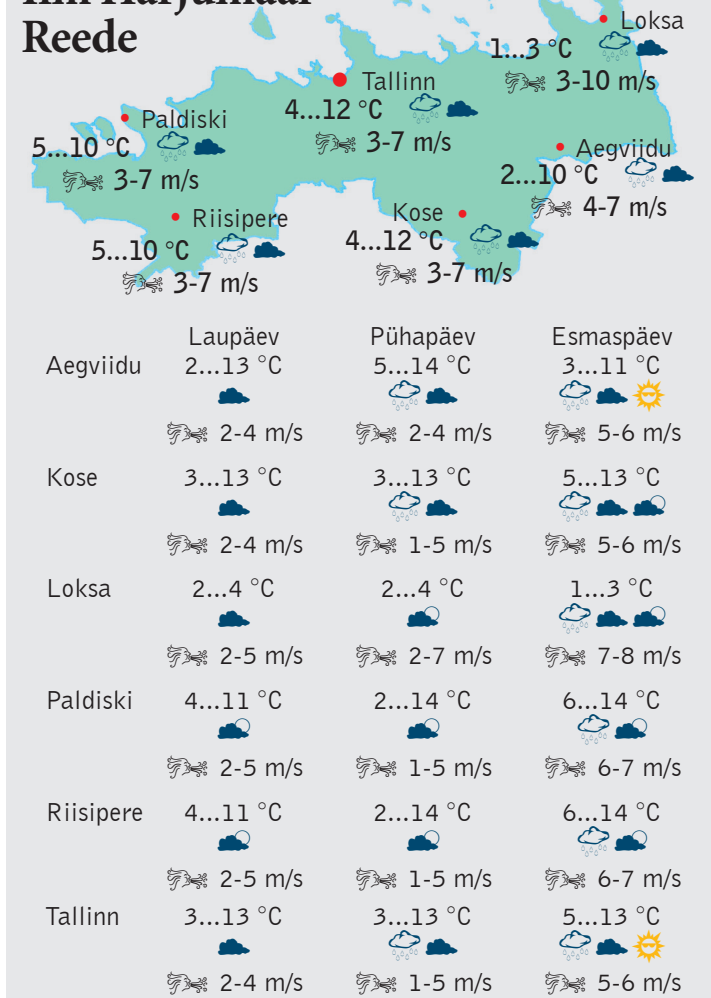
Hea lugeja, need saabuvald
päevad on pühad, sest tema, kes

Meie suutmatus tegeleda oma
inimeseks olemise võlga on
pikkamööda kogu ühiskonna
pankroti äärele viinud. Internet

on püha, on meie heaks teinud
midagi sõnuseletamatut head.
Ja seda head tuleb meil ometi
püüda üksteisele seletada – et
me siin elus alla ei annaks, et me
end maadligi suruda ei laseks, et
me oma jalgade- ja ninaesisest
kõrgemale mõistaks vaadata.

Jumal on neis pühis lõpule
viinud selle, millega ta jõuludes
algust tegi – ta on tulnud ja
toonud meie lootust ning elu.
Just see tehku Sind ja meie rah-
vast seesmiselt tugevaks ja rõõm-
saks.

Ilm Harjumaal
Reede

vihmasadu

pilves

lumesadu

vahelduva
pilvisusega

äikeseoht

tuisk

päikese-
paiste

FOTOARVAMUS

KEVADINE ILULÕIKUS

Koduiaa heki pügamine on peen
ja täpne töö, mis nõuab vilunud
kätt ja head silma. Kilomeetri-
pikkused maanteeäärsed kuuse-
hekid saavad uue fassongi aga
käigupealt. (Kaia Roots)

KURI KARJAS

Röövimine

7.04 kell 4.30 tungisid Keilas, Ülejõe
tänaval asuvas tanklas kaks tunda-
mat isikut müüjale kallale ning võtsid
kassast raha. Varaline kahju on ligi
1 000 krooni.

Vargused

6.04 varastati Kuusalu vallas, Virve
külas asuvast talumajast teler.
Varaline kahju on 24 000 krooni.

6.04 varastati Viimsi vallas, Randvere külas asuvast erama-
jast fotokaamera ja ehteid. Varaline kahju on täpsustamisel.

6.04 varastati Keilas, Tööstuse tänaval asuvast laoplatsilt
ehitustööriistad. Varaline kahju on täpsustamisel.

5.04 varastati Saue vallas, Aila külas asuvast talust arvuti,
internetiseade, mootorratas ning kaks jalgratast. Varaline

kahju on täpsustamisel.

4.04 varastati Harku vallas, Muraste
külas, Sauna tänaval asuvast abihoo-
nест tööriistad. Varaline kahju on
23 500 krooni.

4.04 varastati Kose vallas, Kose-
Uuemõisa alevikus asuvast kauplu-
sest kondiitritooteid. Varaline kahju
on 360 krooni.

2.04. varastati Maardus Keemikute
tänaval pargitud autost automakk.
Varaline kahju 1 500 krooni.

2.04. 2.45 ajal teatati politseile, et Rae külas Koplipere täna-
val on laoruumist varastatud autorehvid ning kaablit. Varaline
kahju 7 000 krooni.

3.04. kella 5.45 ajal teatati politseile, et Rae vallas Koplipere
külas on laoruumidest varastatud paadimootor Merkuri. Vara-
line kahju 100 000 krooni.